

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, május 15.

Mai számunk főbb közleményei:

Szabad Népeveivői Szövetség.
Ferenc Ferdinánd a politikában.
Uj választók.
A nagy házardjáték-ügy a bíróság előtt.
Kossuth új terve.
A német császári pár Bécsben.
Jelentkező örült.
Milán király szerelmel.
Küry Klára kalandja.
Az újságírók ellensége.
Hadászati tanácskozások Aradon.
Jelmezkilállítás Párisban.

Az aradi szövőgyár.

Arad, május 14.

Haeffele, a derék elzászi, most már örökös kapcsolatba jut Araddal. Valaha egy másik idegennek neve jelentette Arad ipari gyarapodását. Az azóta nemcsak a nevét viselő, országos híri ipartelep révén, hanem egy másik, nagylelkű elhatározás által is belékerült Arad történetébe. Az az idegen Weitzer János volt. S nekünk ez a Weitzer János jut eszünkbe, a mikor egy másik német, az aradiak bizalomteli támogatásával egy hasonló kiterjedésű, jelentőségű és jövőjü ipartelepnek vetette meg alapját: az aradi szövőgyárat, amelynek holnap tartják meg alakuló gyűlését.

Hosszu mozdulatlanság, sőt sülyedés után ez a gyár új korszakát jelenti az aradi gyáriparnak. A megszünt, bemohosodott gyárkémények helyébe esztendőig nem kerültek újak. A nagy föllobbanással kez-

dett gyáralapítási akció egy nyaláb lehetetlen tervet, egy sereg spekulánsnak kísérletét, vagy több naiv embernek jó szándéku, de az eszközöknek hijával levő ábrándjait vetette felszínre. Némelyiket meg is akarták valósítani, s a részvénykibocsátás első lépésére szétfoslott a szappanbuborék-terv. Néhány új gyár meg is született, s ha ezek életre valóak is, a jelentőségük mérsékeltebb, vagy épen a vicinális körre terjed. Számttevő alapítás csak kettő történt: a szövőgyár és a megannyi nehézségre talált Westinghouse-gyár.

A szövőgyárnak azonban nemcsak Arad fejlődése, vagyonosodása nézőpontjából van fontossága, de áruforgalmi statisztika szerint Magyarország a szövött árukban hoz be legtöbbet Ausztriából és az egyéb külföldről. A gyáriparral foglalkozó testületek és szakférfiak több ízben hangoztatták, megállapították, hogy Magyarországon legelső sorban és legfőképp a szövőiparnak kell fejlődnie, új telepeket nyernie, hogy az idegen termékek kiszoríthatók legyenek és hogy Magyarország a Keletre irányuló kivitel, amelyre földrajzi fekvésénél fogva legtöbb jogcime van, a textilárukban is megkezdje, kiterjessze. A Hungaria pamutszövőgyár alakulása tehát nemcsak Aradnak, de az egész ország gazdasági életének komoly eseménye.

Nemcsak az illendő hála, de az érdekesség is indokoltá teszi, hogy a megalakulás napján foglalkozunk

azokkal, akiknek a gyár létesítése legelső sorban köszönhető. Érdekesen találkoztak ennél a tervnél az aradi szálak: azok, a melyek az itt lakókat kapcsolatba hozták az innét elszármazottakkal, akik azonban megtartották szeretettüket és érdeklődésüket az anyaváros iránt.

A kezdő lépést a szövőgyár érdekében Vörös László, ez a nagy koncepcióju férju, a magyar ipari és gazdasági élet egyik első szakembere és tekintélye tette, aki, mint Arad város szülőtte állandó érdeklődéssel és figyelemmel kíséri Arad ügyeit, főként gazdasági életét. Ő irányította Haeffelenek, a goebweileri gyárosnak figyelmét Aradra s ugyanő adott alkalmat arra Varjassy Lajos polgármesternek, hogy Haeffelével érintkezésbe jusson. A szerencsés, helyes alapokra épített közvetítés adta meg az első kilátását a gyáralapítás sikerének.

Amikor Haeffele Aradra került, az aradi Neuman testvérek-cég érdeklődése és hathatós támogatása segítette biztos révbe a gyártervet. A Neuman testvérek cég, amely Arad ipari életének eddig is első tényezője volt, nem maradt meg abban a menderben, amelyet eddigi gyártelepei formáltak, hanem a maguk anyagi áldozatkészségével rendelkezésre állottak, mihelyt a gyáralapítási mozgalom egy komoly, nagyszabásu, jövőre hivatott tervet vetett felszínre. S az ő támogatásuk a gyárra nézve annál

A szokásos bűntevők.*

Irta: Székely Vladimír,

m. kir. államrendőrségi fogalmazó.

Jogászoknak és pszichiatereknek egyaránt bő tanulmányanyagot szolgáltatnak az utóbbi idők különböző kriminalisztikus eseményei, melyek hasonlatosságukkal, ismétlődéseikkel és utánzatukkal szinte plágiumok módjára festenek.

Hiába a legideálisabbnak tetsző jogi berendezkedés, hiába igyekeznek a mai büntető rendszerbe a javítás célját s a megelőzés rai-sonját beleolvasztani, a szokásos bűnösök számarányaiban alig mutatkozik hatás.

Ugy látszik, hogy az elmélet és tapasztalat egyszerre mégis csak a pszichiaterek javára billent a mérleget, kik többé-kevésbé abban a vigasztalan tételben egyetértenek, hogy e jelenségeknek mélyen fekvő okai, nem annyira az ellensúlyozó eszközök elégtelenségében, mint inkább a bűnös típusok kóros lényében rejlenek, melyet még a leggondosabban csoportosított külső hatások sem befolyásolhatnak.

A szokásos bűntevő individualitása talán a legjobban ezzel jellemezhető: kórosság vagy alsóbbrendűség.

A szokásos bűntevő nem normális, hanem rendszerint alsóbbrendű ember, nem ész-lény, hanem csak félig eszes lény, tevés-vevése nem lélektanilag okolt, hanem a pathologia körébe vesző. Miután pedig olyan lelki állapotok, melyeknél kóros elemek belejátszanak, tapasztalat szerint külső hatásokra csak nehezen vagy egyáltalában nem reagálnak, miután azon felül büntető eljárásunk a normális ember s lélekméretre van alkalmazva, időnként előáll a szokásos bűntevőkre alkalmazott befolyásolhatatlanság tételének igazsága.

Igy érvel a pszichiaterek többsége. A szokásos bűntevők lelki életében megnyilvánuló pathologikus tünetek úgy intellektusra, mint érzékelési világukra vonatkoznak. Bizonyos fokban a gyengeelméjűség fázisaiban leledzenek mind.

Nos és a zseniális gonosztevők? Azok is épp ugy illeszthetők bele ebbe az így megrajzolt kategóriába. A moral insanity révén. A látszólag ragyogó intelligenciával, sziporkázó elmeállal bíró szokásos bűntevők lelkileg mégis alacsonyrendűbbek.

Elmegyógyászok megfigyelése szerint vannak bizonyos meghatározható lelkiállapotok, melyekkel meghatározott büncselekmények elkövetése szinte törvényszerűen jár, vannak lelkihajlamok, melyek tünetének enyhe nyilvánulása gonosztevő-typust alkot, súlyosabb meg-

nyilatkozásuk pedig félremagyarázhatlanul az elmebetegség képét adják. Vannak lelki tulajdonságok, melyek egyik esetben változatlanul az egész életen át rakódnak le valakinek énjébe s megrögzött gonosztevővé teszik, más esetekben, másnál ellenben csak epizódyszerűen lépnek fel, a mikor is a laikus előtt betegség, kór a nevök.

Ez a szemléleti mód azután igen sok más, sajátos jelenségnek adja magyarázatát. Minthogy érthetővé teszi a szokásos bűntevőnek abszolút javíthatatlanságát, a lassu öngyilkosságot, a hogy egy klasszikus szerző ezeknek az embereknek a magukat gyilkoló életét elnevezte. Érthetővé teszi, hogy degenerált családokban miért bukkannak fel oly gyakran kifejezett elmebetegségek, öngyilkosságok és abnormis jellemek mellett gonosztevő individuumok, világosan dokumentálva ezzel a kórossal való rokonságukat. Megérthetővé teszi, hogy a szokásos bűntevőket miért választja oly sokszor csak egy lépés a tébolydától, miért találunk náluk annyiszor idegzavarokat és testi abnormitásokat, miért vannak majd mindig különös, belső folyamatokból táplálkozó, egyenesen beteg hangulatváltozásoknak alávetve, melyek időközi iszákoság, kórhajlam vagy nemű izgékonyosság, általános ingerlékenység, alakjában lépnek előnk.

Kétségtelen, hogy elég gyakoriak azok az esetek is, mikor a bűnös hajlam nem öröklött.

* A Háziorvos mai számából.

többet jelentett, mert ez szerezte meg ugyszólván egy pillanat alatt az egyéb helyi tényezők bizalmát, érdeklődését, amely szinte könnyűvé tette a további lépéseket.

A terv betetőzésénél az ország egy másik vezető nagyiparosának, a *Deutsch Ignác és fiai* cégnek jutott kiváló része. Köztudomásu, hogy a cég alapítója, *Deutsch Ignác*, aradi kereskedő volt, a kinek nevét a városban több emberbaráti intézmény és alapítvány őrzi. A cégnek, *Deutsch Ignác* utódainak az alapításban való részvétele azoknak a kapesoknak megújulását, megerősítését jelentik, a melyek a *Hatvany-Deutsch* családot Aradhoz fűzik, s a melyeknek bizonyára nem utolsó eredménye a szövőgyár.

Dicséretesen vették ki részüket a szervezés anyagi részében Arad pénzintézetei, továbbá Aradvármegye földbirtokosai, élükön a királyi házegyik tagja, *József főherceg*, a ki egymaga tekintélyes összeggel lépett a részvényesek érdekesoportjába. Nemcsak a részvényjegyzés érdekéből volt ez jelentős; de annak a természetes kötelességnek fölismerését, megpecsételését jelentette ez, hogy a pénzintézeteknek és a földbirtokosoknak nem lehet az iparfejlesztés nagy misszióját csupán platói rokonszenvvel kísélni.

Mindezek a holnapi alakuló közgyűlést fölébe emelik egy részvénytársasági aktus jelentőségének. Azok a körök, azok az aradi szálak, a melyeknek összetalálkozása Aradnak új ipartelepét teremtettek, amely a *Neuman-gyár* és a *vaggongyár* mellett Arad legnagyobb ipartelepe lesz, bizonyára nem válnak el e találkozó után, s együttműködésük, példaadásuk valószínűleg új és új gyárkérményeket szögez le Arad új ipari felindülésének ösvényein.

+

hanem szerzett. Így például elmebetegségek olyan lelki defektusokat hagyhatnak maguk után, melyek bűnös hajlamokkal komplikálódnak. Epilepsia, koponyasérülések olyan agyváltozásokat idézhetnek elő, melyek kóros működése a bűnre hajhajtja áldozatukat; az agynak a kórral járó elváltozásai is (lásd agygastyánok nemi perverzitásait) sokszor összefüggnek bűnös defektusok ébredésével. Ugyszintén a tulhajtott alkoholélvezet is végeredményeiben, bűnös vágyakat serkent fel. Még az is előfordul, hogy a körülmények kedvezőtlenége a normális individuumból tisztán lélektani alapon egy valódi hozzáférhetlen bűntypust válthat ki. Ez azonban mind mégis csak a szabály mellett szól, mely alól mindig van kivétel. A szabály pedig az, hogy a szokásos bűntevő elsőbrendűsége rendszerint öröklött, veleszületett anomáliából fakad, mely a lelki elfajultság egy különleges formáját ölti fel.

Siefert Ernő dr. hallei börtönorvos, a híres német pszichiáter egyenesen ebből a tézistől indul ki s ezzel adja magyarázatát annak az elvitázhatatlan ténynek is, hogy a szokásos bűntevők ma kimondottan a városi proletáriátus társadalmi rétegéből nőttek. Ezzel okadatozza a professzionátus bűnösök növekvő szaporodását is.

Tudjuk — mondja érdekes fejtegetéseiben, — hogy a modern kulturmilieu sajátja egy

Szabad Népnevelői Szövetség.

Az Aradi Gyermektanulmányi Társaság megalakulása.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

A népnevelés hivatott emberei összeállnak és megcsinálják a *Szabad Népnevelői Szövetséget*. Megalakítják a „*Gyermektanulmányi Társaságot*”. Hogy milyen fontos dolog ez, hogy milyen messze kiható — magyarázni nem kell. Amilyen a gyermek — olyan a társadalom! Ez a *Szövetség* kapocs lesz a család és az iskola között. A közönség élénk érdeklődéssel néz az alakuló gyűlés elé, melyet szombaton délután fél 6-kor a városháza kis tanácstermében gyülekező képviselői bizottság fog előkészíteni. *Láng Mihály* igazgató e célból intézte Arad város tanítóihoz, tanítónőikhez az alábbi levelet:

Igen tisztelt Pályatársaim! Aradváros népnevelői a 70-es és 80-as években nemcsak a vármegye, hanem az egész ország népnevelésére döntő befolyást gyakoroltak. Akik közülünk azokban az időkben a népnevelői pályára léptek, egy-egy *Simayban*, *Záraiban*, *Milligben*, *Mádaiban*, *Györgyösyben*, *Nagyban* és a többi dicsőben eszményképet látjuk s kérdezték is önmaguktól, hogy majdan ha elérik az 6 életkorukat, vajon rájuk is hódolattal fog-e tekinteni az ifju tanítói nemzedék? Nagy, erős és hatalmas volt akkor városunk népoktatás ügye. Ma nem az. Miért? Okát ne keressük. *Simay*, *Zarai*, *Millig*, *Mádai*, *Györgyösy*, *Nagy* és most is működő kortársaik idealizmusa mibenünk is él. Mi is vágyakozunk a hivatásszeretet, pedagógiai tudás és műveltség s az együvé tartozás ama szentegyházába, amelynek oltáránál ők áldoztak vala. Mi bennünk is van erő és szent akarat. Mi is azt az Istent imádjuk, akit ők imádtak. Egy sincsen közöttünk, kinek lelkét a hivatásszeretet, pedagógiai szaktudás és szakműveltség s az együvé tartozás érzete, ami istenségünk felséges ereje meg ne ihletett volna. Hiszem, egyformán fáj mindenikünknek a lelke ama tudatban, hogy miért is nem vagyunk egységesek, erősek és hatalmasak, mint elődeink valának. Egységesek, erősek és hatalmasak lehetünk, csak akarnunk kell. Egyikünk sincsen gyarlóság nélkül. Altassuk el szívünkben mindazt, ami elválaszt tgyük uralkodóvá azokat az erőket, amelyek az ellentéteket ki-egyenlítik s így mindnyájunkat egy harmonikus, szerves egésszé fűzhetnek össze. Tudom, nincsen városunkban egyetlenegy népnevelő, aki arra őszintén ne vágyakoznék. Homokra

azonban építeni nem fogunk. Ideálunkat nem tesszük ki a veszedelmeknek. Mi elbukhatunk, de nem az 6 igazsága. A legszigorubbán ki fogjuk zárni nemes törekvéseinkből a személykultuszt, az önzést, a frázisokat, üres szölamokat. Megbecsülünk mindenkit, aki hivatását önzetlenül szereti s ezt eszelekedetekkel igazolja; aki ernyedetlen szorgalommal tanít és tanul; aki el nem fárad a megérlelt nevelési gondolatok realizálásában s végül, aki életével tanubizonyosságot tesz arról, hogy igaz bajtársi érzelem uralkodik lelkén. Szabad népnevelői szövetséget alkotunk. Ennek munkásai egyenlők. Ennek keretében csak a valóban komoly, értékes munkás érvényesülhet. Csak az fog aratni, aki vetett.

Megalakítjuk az aradi gyermektanulmányi társaságot. Ezzel szoros kapcsolatba hozzuk Aradváros nemes társadalmát ama nevelői intézményekkel, amelyeknek szolgálatában állunk. A gyermektanulmányozás lesz kalauzunk anatómiai, fiziológiai, pszichikai didaktikai és methodikai tanulmányainkban. Nem tartom magamat másnak, mint e tiszteletteljes levélben röviden jelzett ideál egyszerű közvetítőjének. Nem akarok egyéb lenni, mint az ideál buzgó, szorgalmas napszámosa.

Kérem igen tisztelt Pályatársaimat, legyenek kegyesek testületükből egy képviselőt a folyó hónap 15-én (szombaton) délután fél 6 órakor a városháza kis tanácsstermében tartandó előértekezletre kiküldeni. Teljes bizalommal, igaz, benső bajtársi szeretettel boesájtom utnak e levelet. Leiki szemeim nem látnak egyebet, mint mindnyájunk uralkodó eszményét: „Szeresd a gyermeket!”

UJ VÁLASZTÓK.

✱

Tyirityán György földtulajdonos, Tivadar Sándor távirtdelügyvígázó, Tóth (Botka) György kalauz, Tribus Gyula főellenőr, Tompa Gyula dr. joggyakornok, Török Teofil lelkész, Török Aladár tanár, Thomka Elek honvédezered, Tomcsányi Boldizsár fogalmazó, Tatu János magánhivatalnok, Thomas P. Horea magánhivatalnok, Tömörly János háztulajdonos, Tóth Mihály háztulajdonos, Tóth Lajos háztulajdonos, Tóth György vendéglős, Tóth András háztulajdonos, Till Rudolf felügyelő, Thüringer Ede felügyelő, Takács Ferenc ács, Thèmes Keresztély háztulajdonos, ifj. Tóth János háztulajdonos, Thüringer Ferenc háztulajdonos, Till József háztulajdonos, Timkó Lajos háztulajdonos, Turcsin Iván földtulajdonos, Ternyei Árpád háztulajdonos, Thuri István háztulajdonos, Tatar Ernő háztulajdonos, Tyinka György háztulajdonos, Timatity Izidor földtulajdonos, Tunér György földtulajdonos, Török Nagy Imre háztulajdonos, Török János hivatalnok, Thold Orbán Imre levéltáros, Ungureán

bizonyos elfajulási irányzat, mely nemcsak, hogy van, hanem egyenesen növekvőben is van ugy a testi, mint a lelki téren. Nem kell egyébre emlékeztetnem, mint a fogazat ellenállásának folytonos gyengülésére, a mindinkább gyakoribban fellépő rövidlátásra, az anyák szoptatóképességének hanyatlására; lelki téren az ideggyengeség és idegesség fokozódására, kezdve az egyszerű neurastheniától fel a kulturnepek kizárólagos rettenetes betegségéig: az agylágyulásig. Jól tudjuk azután, hogy ezek az elfajulási tünetek ott a legerősebbek, ahol a mai kultúrformák a legjellegzetesebben kifejeződtek, nevezetesen a városokban, még pedig a nagyvárosokban. A gépek, kohók otthonai körül tömörülő társadalmi rétegekben leginkább. Önként következik ebből, hogy a szokásos bűntevés, az elfajulás speciális eseteként miért mutat emelkedést, míg ellenben az általános kriminalitás inkább esökkenőben van... miért lép élénk az előbbi kiváltképen a városi proletáriátusból, mely leginkább halad az elfajulás szomorú lejtőjén?!

A pszichiátereknek ez az elmélete semmi esetre sem él és suly nélkül való. Sőt határozottan eredeti és nagyjelentőségű. Lám, a pszichiateri alapon álló bűnvizsgálódás mennyire ellentmond a szocialista felfogásnak, mely a bünt mindig a kedvezőtlen társadalmi s anyagi viszonyokból eo ipso kiszületendőnek magyarázza és a bűnbe esetteket a helytelen

vagyon s jövedelmi elosztás: az életért való küzdelem áldozatainak tünteti fel. A szokásos bűntevők vigaszára is ugyanaz a kátészól.

Pedig a társadalmilag kedvező milieu egyáltalában nem szabályszerű ellensúlyozója egyegy bűnös karakter kiképződésének.

A pszichiaterok elméletének, mely belső folyamatokra, magára az individuumra vezeti vissza a bűnbeesés okait s az abban való megátalkodottságot (professzionatizmust) a leglatbatvetően maga a tapasztalat igazolja.

Ime a tékozló fiu példabeszéde. Távól minden ártalmas ingertől s befolyástól nevelődik. Mégis hányan sülyednek tönkük felé vigasztalan bizonyossággal? Az u. n. jó családból le származottak mennyien bukácsólnak börtönből börtönből? Vagy emlékeztessünk csupán a felsőbb társadalmak prostituáltjaira, kik között nem egy a családi szentély tiszta fehér légkörében nevelkedett.

A fiatal kornak bűnözésére is világosságot vet a pszichiater felfogás. Sőt az egész alsóbbrendűségéből, mondhatjuk kulturelleses mivoltukból eredő bűnözés karakterét a fiatal-koru bűnözők adják vissza a legfelismerhetőben. A hajlamot azoknál láthatjuk rugóként a legközvetlenebbül, mert itt az iszákosság, a prostitúció, az anyagi kényszerűség, melynek

Péter magánhivatalnok, Varga Pál állami felügyelő, Várnai Lajos nyug. kalauz, Virágh István gépész, Veres Dénes fővámszedő, Vaja Kálmán magánhivatalnok, Vitál György állomási előljáró, Vitkay János magánhivatalnok, Vehov János nyug. tanító, Vladár Menyhért tanító, Vehov János tanító, Veszelszky János segédtanfelügyelő, Vajda Zsigmond földbirtokos.

Kossuth új terve.

A király visszatérése Budapestre.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 14

Budapesti tudósítónk jelenti: *Wekerle*, *Andrássy* és *Zichy* Bécsbe utaztak a német császári pár fogadtatására, *Kossuth* Ferenc beteg és így a válság dolgában ma nem történt semmiféle mozzanat. Egy dolgot meg lehet állapítani, hogy a kormány tagjainak és a koalíció pártjainak a válság mielőbbi megoldása kívánatos. A királytól és a bécsi köröktől függ a válság megoldása. A koalíció pártjai az osztrák miniszterelnöknek a boszniai magyar agrár bank ellen intézett beszédét nemcsak *Burián* báró elleni támadásnak tekintik, hanem az ország érdekei ellen irányulónak is és hangoztatják, hogy az osztrák szemérmelenségre méltó választ kell adni.

Mai hireink a következők:

A király Budapestén.

Budapesti tudósítónk jelenti: Egyik estilap szerint *Andrássy* Gyula gróf mindent elkövet, hogy a felség a válság elsimitása érdekében mielőbb újból visszautazzék Budapestre. Hír szerint a király fogadtatására a várban már meg is tették a szükséges intézkedéseket és szellőztetik a király lakosztályait.

Azt, hogy a felség a napokban ismét a magyar fővárosba jönne, éjjel megcáfolták. Illetékes helyen erről a tervről mit se tudnak.

Kossuth terve.

Beavatott helyről jelentik, hogy most *Kossuth* Ferenc dolgozik egy új programon. A közös bank szabadalma meghosszabbíthatnák a készfizetések felvételével, továbbá katonai téren nemzeti engedmények tételének. *Kossuth* a napokban egy újságíró előtt úgy nyilatkozott,

levegőjén a legtöbb szokásos bűntevő él, jó részben elesnek. De jellemképletüket ugyanazok a sajátosságok és abnormitások alkotják, mint a megnőtt szokásos bűntevőknél, koruknál fogva átalakítható, gyurható anyagnak kellene lenniük, de a büntetés vagy egyéb módok rájuk való hatás iránt már is érzéketlenek.

Ime ez a tétel! És a tanulság? Az, hogy a javíthatatlanoknak gárdájával szemben esütörtököt kell mondani az eddigi büntetőjogifogásnak és büntető rendszernek, ha még úgy felsallangozzuk féltő alapos gonddal felépített praeventív rendszabályokkal és ha még úgy átitatjuk mindezeket humanitárius jelszavakkal vagy akár ténykedésekkel.

Előterbe nyomul mindjobbára: a közveszélyesség tana, mely a közveszélyeseknek, tehát a pathologikus okokból szokásos bűntevőknek felismertekkel szemben nem a megtorlás vagy javítás céljairól tünődő büntetéseket szegi csupán, hanem alkalmas modus agendit keres a közveszélyesek veszedelmének elhárítására is. Hogy végeredményben ne bíráskodjék fellettük csak a bíró — úgy mint eddig — hanem szava, ténye legyen a rendőrnök s az orvosnak is kimondott intenciókkal, hogy a közveszélyesek közveszedelmességeindifferenssé tétessék. Amelynek részletei most nem tartoznak ide. Fő az elv, mely igazságosabb is, célirányosabb is.

reméli, hogy az általa kidolgozott program ki fogja elégíteni a függetlenségi pártot és hogy a koalíciós kormányzás továbbra is fenntartható lesz.

Természetesen minden attól függ, hogy *Justhék* hajlandók lesznek-e az önálló bank megvalósításáról lemondani. Mert az bizonyos, hogy minden új kormányznak számolnia kell a napról-napra erősödő banksoporttal, amelynek határozott fellépése most már a közvélemény előtt is szimpatikus.

Hermann Ottó véleménye.

Tegnap az öreg *Hermann Ottó* meglátogatta *Eötvös* Károlyt az Abbázia törzsasztalánál. Természetesen a jelenlegi politikai helyzet is szóba került.

— Ismerni kell a Habsburgok politikáját — mondá *Hermann Ottó*. — A hadsereget, a pénzt és a gazdasági keresetüket soha se fogják kezükből kiereszteni. Ezen nyugszik a hatalmuk. Ezt ők nagyon jól tudják. Azért mondta a király *Chloppynál*, hogy a hadsereg kérdésében soha se fog engedni. A *Justh*-féle akciónak meg lesz az az eredménye, hogy a király a bankra és a vámterületre nézve is ki fogja mondani, hogy azokat soha se engedje szétválasztani. Soha! Soha! Soha!

A balpárt nem oszlik fel.

Pilisy István országgyűlési képviselő *Szappanos* Istvánhoz, a balpárt elnökéhez levelet intézett, melyben bejelenti, hogy a pártból kilép. Kilépését azzal indokolja meg, hogy egyik budapesti hetilap ellene súlyos támadást intézett s míg a vád alól magát teljesen nem tisztázza, nem akarja, hogy az őt ért gyanúsítás bármely irányban a párt működésére is kihatással legyen. Bejelentette a pártnak, hogy az őt rágalmozó lap ellen sajtópórt indított s *Nagy György* dr. budapesti ügyvédet, országgyűlési képviselőt megbizta a bűnvádi feljelentés megtételével.

Minden egyéb a balpártból való kilépésre vonatkozó hír valótlán, koholmány. A balpárt új körhelyiségében, VIII., József-körút 51. szám alatt naponta összejönnek a balpárti képviselők s köztük a taktika dolgában is a legnagyobb egyetértés uralkodik. A párt az önálló bank érdekében több helyen népgyűlést tart, így mindjárt elsősorban *Kecskeméten*, ahol egyszerűen *Szappanos* István beszámoló-beszédét is elmondja.

A király a békés megoldás mellett.

Éjjel jelenti fővárosi tudósítónk: A *P. L.* értesülése szerint a király *Wekerle*nek határozott utasítást adott, hogy fáradozzon a békés kibontakozás mellett. Ez volt az oka annak, hogy *Wekerle* hamarabb utazott föl Bécsbe. Ott ugyanis az illetékes faktorokkal tárgyalt a béke érdekében. Olyan formulát kerestek, hogy azzal a függetlenségi párt is meg legyen elégedve.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi nótisztviselők egyesülete f. hó 23-án délután 3 órakor tartja a Kereskedelmi és Iparkamara tanácstermében első évi rendes közgyűlését, melynek tárgysorozata a következő: 1. A választmány évi jelentése. 2. Pénztári jelentés. 3. A jövő évi költségvetés megállapítása. 4. Elnök, tisztikar és választmány megválasztása. 5. Esetleges indítványok. Az elnökség kéri a tagok minél nagyobb számban való megjelenését.

Ferenc Ferdinánd a politikában.

A trónörökös szerepe az annekszióban. — *Friedjung* cikke a magyar követelésekről.

Távirati tudósítás.

Arad, május 14

A trónörökös ujabban sokat beszéltet magáról. A válságból is nagy szerepet vett ki magának, de minden nagyfontosságú politikai kérdésben látható a háttérben s onnan befolyásolja a felséget. Alább közlünk két bécsi tudósítást, amelyből kitűnik, hogy *Ferenc Ferdinánd* mennyire érvényesíti befolyását és milyen szerepet biztosít magának.

A zágrábi „Obzor“-nak a következőket írják Bécsből: Tudvalevő dolog, hogy *Mitrovics* Sándor dr. dalmát képviselő levelet intézett *Aerenthal* báró külügyminiszterhez a zágrábi „nagyszerb-pör“ tárgyában, tudatván vele a dalmáciai szerbek álláspontját, nemcsak a horvátországi szerbek ellen tanúsított célzatos rosszakaratot, hanem a szerbségnek és a velök egy véleményen lévő dalmát lakosságnak állásfoglalását egyéb politikai dolgokban. Bécsben hajlandók lettek volna egynémely szerb kérdésben engedékenységet tanúsítani, de feltételül azt kötötték ki, hogy *Dalmácia szerbjei hódoló küldöttséget menesszenek Bécsbe, azon való örömknek adván kifejezést, hogy a monarchia annektálta Bosznia-Hercegovinát.* Beavatott bécsi politikai körökben tudni vélik, hogy ezt a feltételt *Mitrovics* dr. és a bosznia-hercegovinai szerbekkel és muzulmánokkal is, hasonló hódoló küldöttség menesztelés céljából, nem írásban tudatták, hanem *Krasák* dr. udvari tanácsos személyesen közbejárt, a dalmátokat és bosnyákokat a bécsi terv számára megnyerni. *Krasák* udvari tanácsos az annekszió előtt és az annekszió után is járt Bosznia-Hercegovinában, ahol tárgyalásokat folytatott *Iftánovics* Gliso, *Lola* és más szerb vezérférfiakkal, azonkívül *Firdusz* Ali bey, *Arnantovics* Serif a muzulmán szervezet megbízottaival, de mindenütt ugyanazon érvekkel utasították el *Krasák* udvari tanácsos közbejárását, mint aminőkkel *Mitrovics* dalmát képviselő utasította el a bécsi feltételeket.

Krasák dr. udvari tanácsos cseh származású és *Ferenc Ferdinánd* trónörökös bizalmas embere, aki gyakrabban szokta *Krasák* udvari tanácsost bizalmas politikai missziókkal megbizni.

Friedjung Henrik dr., a kiváló bécsi publicista — mint Bécsből jelentik, — cikket írt a *Vossische Zeitung* részére. A cikkben megírja *Friedjung*, hogy *Ferenc Ferdinánd* trónörökös volt az, aki egész határozottan szembe szállt azzal a törekvéssel, hogy katonai téren bármit is adjanak Magyarországnak. Sőt mikor az engedményre némi kis hajlandóság mutatkozott, a trónörökös hirtelen elutazott. Így magyarázható meg a trónörökösnek *Saint-Moris*ba való váratlan elutazása. Ellent mondott a trónörökös *Andrássy* ama törekvésének is, amelylyel az összes magyarországi ezredekben a magyar nyelvet akarta szolgálati nyelvvé tenni. A cikk végül azt fejtegeti, hogy az osztrák politikai körök továbbra is bizalmatlanok a *Kossuth*-féle eszmékkel, amelynek végeredményében Magyarországnak Ausztriától való ketté választása a célja.

Jelmezkiállítás Párisban

A párisi jelmeztani társaság kiállítása, melyet idővel jelmez-muzeummá akarnak kifejleszteni, a minap nyílt meg és igazán impozáns hatást tesz a szemlélőre. Már a bejáratnál stilszerű ruhába öltözött emberek fogadják a látogatót. A bejáratból először az állami és diszkocsik osztályába lépünk, melyeket remek fametszeteik és gyönyörű festményeik művészi becsü tárgyakká avatnak.

Az egyik XV. Lajos korabeli diszkocsit, melyhez pompás lószerszám is tartozik, I. Napoleon használta. A gyaloghintók között figyelmünket egy eredeti diszmű ragadja meg, melyet Lorges herceg felesége, Saint-Simon anyósa használt. Egy kétülési szán, magas zászlórúddal, melyen szánkózás alatt vidám zászlócska lengett, a rokokó-diszítés szabadjára eresztett pazarlási vágyával ékes; a bakon, mely a kas mögött van keskeny nyereg gyanánt, valaha maga XV. Lajos ült, a mikor a szépséges De Mailly asszonyt kísérte el hóborította, de azért meleg versaillesi birtokára. E kedves kis járómű mellett nehézkesen és tisztelettel gerjesztően terpeszkedik egy régi delizsánc; valóságos kis épület; látszik rajta, hogy utasa napokra, sőt hetekre terjedő utat tett meg és ehhez képest egész háziisan rendezkedett el benne. A kocsit alatt kis elemőzsiaaspince van, amelyben leginkább az utas fülledítésére szolgáló boros-flaskókat tartották. Mindennel föl van ez a kocsit szerelve: külön rész van a podgyász számára, fa-skatulya a kalapoknak, hátul ülés a lakajok részére, tömérdek szij a kofferek odacsatolására, ponyva, melyet esős időben a kocsira lehetett buzni.

A kuriozitások közül fölemlítendő az a dromedár-nyereg, melyen I. Napoleon egyiptomi hadjárata alkalmával ült, továbbá az az elül-hátul vánkossal kipárnázott nyereg, melyet XIV. Lajos használt öregkorában, hogy egyenesen tudja lovát megülni. Van itt mindenféle fényűzési tárgy, melyre lovaglás közben volt szükség: bársonyból készült és aranyos-széli nyereg-takaró, ezüstvetri kantár, nagyértékű lovaglóostor. A baloldalt levő fegyvert XV. Lajos ajándékozta Páris városának; a jobb sarokban egy csomó kard hever, melyek Kleber és Murat tábornokok kezében csillogtak Isten tudja, hány heves csatában. Emitt van Thiers kényelmes nyerge, melyen Lajos Fülöp királyt, aki szintén nem volt híres lovas, kísérte el csapatszemléire.

A ruhák tulajdonképpen birodalmát a jelmezek és diszruhák nagyszerű gyűjteménye nyitja meg, melyben mindenféle ruhadarab föltalálható. Egész sora látható ama roppant magas sarkú cipőknek, mikkel XIV. Lajos udvaroncái egész col-lal hosszabbították meg természetüket; az ember elcsodálkozik, hogyan vethették magukat ilyen kínzásnak alá. Szinte komikus hatást tesznek azok a cylinderalaku szalma köcsögkalapok, mik egyideig a férfiak fejét diszítették, valamint azok a frizuratornyok, miket a rokokó asszonyai a fejükre raktak.

Itt látható Mária Lujza császárnő ampir-stilusu menyasszonyi ruhája, melyet egészen ellep a sok azsurozott selyem; továbbá a vastag arany lilomokkal kihimzett violaszínű bársonyköpeny, melyben X. Károlyt megkoronázták. Egy üveg-szekrényben megcsodáljuk az alacsony dohányzó-készleteket, továbbá az ezüsből, aranyból készült, elefántosonttal és emaillel diszített mindenféle alaku és formájú dobozt és szelencét, melyek épen úgy szolgálták a sminkelés és puderozás költői céljait, mint a burnótozás prózai szokását. Értékes botok mutatják, mekkora luxust fejtettek ki abban az időben a férfiak s hogy elegancia dolgában (a sok színes mellény és tarka-barka kabát tanúsága szerint) nem akartak a nők mö-

gött elmaradni. Sok szép festmény, így Mignard, Largillière és mások munkája növelik annak a kulturképnek a hatását, melyet ez a kiállítás élénk tár.

Hadászati tanácskozások Aradon.

A hadügyminisztérium kiküldöttei.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14

Ma este Aradra érkezett Bécsből Zimányi József, a közös hadügyminiszteriumba osztott élelmezési hadnagy, aki a Fehér Kereszt szállóban vett lakást s ugyancsak ott bejelentette Braun Gusztáv szálló tulajdonosnak, hogy holnap este Aradra érkezik Bécsből a közös hadügyminisztériumba beosztott harmincöt magasabb rangú katonatiszt, s harmincöt közlegény.

Ugyanis Aradon, a Fehér Kereszt emeleti nagytermében ugynevezett hadászati tanácskozások lesznek. Hasonló ez ahhoz a haditanácshoz, amelyet néhány héttel ezelőtt Albori csapatfelügyelő elnöklésével Temesvárott tartottak. Az ottani tanácskozások egy esetleges háboruban való csapatmozdulatokra vonatkoztak, míg az aradi megbeszélések az a célja, hogy háboru esetén a csapatokat hogyan lehetne legkönnyebben s legegyszerűbben élelemmel ellátni.

Az ideérkező tiszték több hadtesthez tartoznak. A tanácskozás vasárnap és hétfőn lesz, közben Arad környékén terepszemléket is tartanak. Kedden tovább utaznak Dévára, azután Szászvárosba, Mühlbachba és végül Szelistyére, ahol a megbeszéléseket befejezik. Némelyek e tanácskozásokat az idei királygyakorlatokkal hozzák kapcsolatba. Ez azonban nem valószínű, mert már a helyőrségnek is volna tudomása arról, ha a királygyakorlatokat ez évben Arad környékén tartanák meg.

A hadi játékokban résztvesznek és Aradra érkeznek a következő tiszték:

Hausenblas Alfréd altábornagy,
Schleyer Lipót vezérőrnagy,
Krauss Alfréd ezredes,
Wachtel Vilmos százados,
Wolf Oszkár főhadnagy,
Cron Károly dr. főtörzsorvos,
Dögl Ernő hadbiztos,
Maurer Frigyes dr. főtörzsorvos,
Schuyer Jenő főhadbiztos,
Leidl Hermann vezérkari őrnagy,
Thoman Miklós dr. főtörzsorvos,
Alscher Ede főhadbiztos,
Bernolák János honvédhadbiztos,
Pollák Gusztáv dr. ezredorvos,
Braszi százados,
Kárpáthy Ákos vezérkari százados,
Sabata László dr. Landwehr-törzsorvos,
Grieszler Viktor hadbiztos,
Peterzilka Antal kapitány,
Lanzerdörfer Ferdinand hadbiztos,
Wallenstorfer Norbert vezérkari százados,
Hubert Ferenc dr. Landwehr-törzsorvos,
Brunswik Odön főhadbiztos,
Stampf Frigyes kapitány,
Patrcka Gyula hadbiztos,
Vorner Mihály vezérkari százados,
Kauder Gusztáv dr. törzsorvos,
Horler Emil hadbiztos,
Klein Nándor kapitány,
Kautzky Norbert hadbiztos,
Schafarik Vladimir főhadnagy,
Kopfinger Ignác dr. ezredorvos,
Klepp Károly hadbiztos,
Blaskovitz János kapitány és
Zimányi József élelmezési hadnagy.

Jelentkező örült.

Aki üldözési mániában szenved.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14

Egy szerencsétlen embert vittek ma dél előtt az aradi rendőrségtől a szegény-ház elmebeteg osztályába. Kettentes üldözések ellen ment oltalmat kérni a rendőrséghez a beteg, aki ott súlyos vádat emelt önmaga ellen. Az orvosi vizsgálat hamar megállapította, hogy az elmebajos ember üldözési mániában szenved.

Az esetről itt következik tudósításunk:

Egy jó magyaros arcú, tagbaszakadt ember állított be ma reggel az aradi rendőrséghez. Szalma Mihálynak mutatkozott be és izgatottan, kezeivel hadonászva mondta el az inspekciós rendőrtisztviselőnek, hogy „milyen rettenetesen szerencsétlen ember 6.”

— Most jöttem — mondotta a rendőrtisztnek — Németországból. Azért voltam ott, mert félttem, hogy a rendőrség megtudja, hogy tizen-négyéves leánnyal viszonyom van és hogy tőle két gyermekem született. Tovább azonban nem tudtam ott lenni, hajtott a lelkiismeretem is, hát hazajöttem. Itthon azonban — itt zokogni kezdett a szerencsétlen ember — a „polgárság üldözöbe vett” mert Németországba szöktem. A vasuton is mindenütt németnek esufolnak és most is, mikor lóvasuton bejöttem a városba, három polgársággal megtelt lóvasuti kocsit robogott utánam és minden utas ezt kiáltotta felém:

— Megállj, meghalsz Szalma!

— Ezután — panasolta tovább — rendőrök szaladtak utánam, lefogtak és kijelentették, hogy meg kell halnom, mert a lányommal bűnös viszonyt folytattam. Most idejöttem, hogy védjenek meg a támadóktól. Tudom ugyan, hogy meg fogok halni, de nem akarok az utcán elpusztulni.

A rendőrségen rögtön látták, hogy abnormis emberrel van dolguk. Posgay Lajos dr. főorvos megvizsgálta a szerencsétlent és megállapította, hogy súlyos elmebeteg. Miután a közkórházban üres hely nincs, elszállították a szegényház elmebeteg-osztályába.

MULATSÁGOK.

(=) Hangverseny. Ma szombaton este 9 órakor tartja a IV. ker. Barabás Béla asztaltársaság a Városliget nagytermében a Kossuth szobor és a vesztőhely megváltási alapra rendezendő hangversenyyel egybekötött táncestélyét, melyen Barabás Béla dr. védnök is részt vesz. Műsor: 1. Cabaré-szám, ének és zongorán, előadja Szalai Aranka urhölgy. 2. A tót táncmester, monolog, előadja Knizse Imre. 3. Magyar népdalok, éneklő Kobza Imre. 4. Petőfi sirjánál, szavalja Lenkei György. 5. Hege-dü kvartet, előadják *.*. 6. Cabaré szám, ének és zongorán, előadja Szalai Aranka.

Barabás Béla az asztaltársaság elnökéhez a következő levelet intézte:

Igen tisztelt elnök ur! Asztaltársaságunk május 15-iki táncestélyére nem volt szándékom lemenni Aradra, mert rendkívül el vagyok foglaltva. De azért mégis meggondoltam a dolgot s tapasztalva azt a rendkívül magas ragaszkodást, amelylyel személyem iránt viseltetnek, elhatároztam, hogy szombatra Aradra leutazom és a kellemesnek ígérkező mulatságukon szíves készséggel résztveszek.

Kérem ezt a mi lelkes és derék tagtársainkkal tudatni.

Hazafias üdvözlettel! Budapest, 1909. május 12. Öszinte barátjuk Barabás Béla országgyűlési képviselő.

A német császári pár Bécsben.

Ferenc József és II. Vilmos pohárköszöntője. — Fontos nyilatkozatok a hármasszövetségről.

— Távirati tudósítás. —

Arad, május 14.

Korfüből hazautazva, Vilmos császár Viktória Augusztia császárnéval ma délelőtt 10 órakor Bécsbe érkezett, hogy ő felségénél mintegy két napi látogatást tegyen. A lakosság, megemlékezve a szívélyes barátságáról, mely a két uralkodóházat régidőktől fogva a legbensőbbben összekapcsolja és különösen hálással méltányolva a német császár újból bizonyított szilárd szövetségi hűségét, előkészült arra, hogy ő felsége vendégeit a legünnepesebb módon fogadja és hogy a hű szövetségesnek ily módon külsőleg is kifejezésre juttassa háláját azért, hogy uralkodókkal együtt Ausztria-Magyarország népei számára megőrizte a béke áldásait.

Este lakomát rendeztek a császári pár tiszteletére. A vacsorán Vilmos császár és királyunk egymáshoz való ragaszkodásuknak csodálatosan közvetlen kifejezést adtak. A szeretettől áradó beszédet mondtak és végül királyunk a vacsorán megölelte, megcsókolta, hű és áldozatra kész szövetségesét.

A császári pár bécsi útjáról ezek a táviratok számolnak be:

(A földiszított város.)

A császárváros olyan ragyogó fényt és pompát még egy uralkodó látogatása alkalmával sem fejtett ki, mint most. Olyan melegen és impozánsan sohasem nyilatkozott idegen uralkodó iránt a szeretet, mint mikor Vilmos császár ma bevonult Bécsbe. Hajnalban kelt a város. Minden épkézláb ember sietett ki az utcákra, hogy jelen legyen a nagy látványosságánál. Mintha a nép is éreztetni akarta volna a monarchia szövetségese iránt érzett szeretetét. Ünnepi ruhát öltött a nép. A legdélcegebb katonák álltak sorfalat az Alleegasse, Karlseplatz, Kürtnerstrasse és Ringstrassen, ahol a menet elhaladt.

A pályaudvartól a Hofburgig vezető utak pompás ünnepi díszet öltöttek. A házakról osztrák, magyar és német birodalmi zászlók lengedeznek és az egymással virággirlandokkal összekötött ablakok drága szőnyegekkel vannak díszítve. A villamoskocsik zászlókkal és virágokkal vannak díszítve. A Burg külső kapuja előtt két művészi diadalív emelkedik. Virágdíszítések ékesítik jobbról és balról a bejáratot. Friss virágokból való girlandok futnak körül a jobbról és balról elhelyezett nagy oszlopokon, amelyeket díszített fal köt egymással össze. Mindez a rondó jellegét kölcsönzi a díszes telepnek. A rondón belül gondoskodva van terekről, a hol Bécs város képviselői és meghívott vendégek tartózkodhatnak. Az udvari hivatal is széleskörű előkészületeket tett, hogy a császári pár fogadtatását ünnepiessé tegye. A nagy vendég-lakosztályt, ahol a magas vendégek lakni fognak, a schönbrunni melegházakból való legdrágább növények díszítik és a többi helyisége a palotának, ahol udvari ünnepélyek fognak folyani, gazdag ünnepi díszben pompázik.

A pályaudvartól a Hofburgig menő utcá-

kon nagyszerű katonai látványosság tárul fel. A bécsi helyőrség csapatai díszbe öltözött parancsnokaikkal, a gyalogság zenekaraival sorfalat alkotnak, amely mögött a sok ezerre menő lakosság már kora reggel óta várta a vendégek érkezését.

A déli vasuti pályaudvar perronja külön alkalmi építkezéssel bővült, zászlókkal, virágokkal, lombozattal, címerekkel és jelvényekkel gazdagon van díszítve.

(A pályaudvar a császári pár érkezése előtt.)

Röviddel 1/10 óra után ő felsége a fekete sas-rend szalagjával ellátott porosz tábornagyi egyenruhában Paar gróf főhadsegéd kíséretében megjelent a pályaudvaron. Ő felségét a közönség lelkes ovációkban részesítette. A pályaudvarra való belépésénél a 101. gyalogezred díszszázadának zenekara a néphimnusszal fogadta. Ő felsége szemlét tartott a díszszázad felett és azután beszélgetett a főhercegekkel és a fogadásra megjelent többi személyiségekkel. Jelen voltak: az összes Bécsben időző főhercegek és főherceg asszonyok kíséreteikkel, Versbach gyalogsági tábornok, hadtestparancsnok, Hoffmann altábornagy, térparancsnok, Kielmansegg gróf helytartó, Brzesovski rendőrfőnök, Lueger dr. polgármester és a díszszázad tisztjei. A német császári pár mellé besorozott díszkíséret Baden-Badenig eléje utazott a vendégeknek. Az összes főhercegek porosz egyenruháikat öltötték fel. A pályaudvaron Bécs város tanácsa Lueger főpolgármester vezetésével kivonult. Amikor a főpolgármester a királyt meglátta, levett kalappal üdvözölte:

— Kérem tegye föl a kalapját, — mondta neki a király.

Azután a deputáció többi tagjainak is intett, hogy tegyék föl kalapjukat.

A felség általában jókedvű volt; soha ilyen derűs hangulatban nem volt hasonló alkalmal.

(A megérkezés.)

Pontban tíz órakor hangtalan esőndben berobogott a 19 kocsiból álló udvari különvonat a csarnokba. Ő felsége egészen közel ment az udvari vonathoz. A zenekar a „Heil dir im Siegeskranz“ dalra zendített.

A király szalutált és a német császári pár szalonkocsijában az ablaknál megjelent Vilmos császár osztrák-magyar altábornagyi egyenruhában, mellén a Szent-István-rend nagykeresztjével. A német császár szalutált és kezével barátságosan intett Ferenc József királynak.

Amikor az udvari vonat megállt, a király azonnal a szalonkocsinhoz sietett, hogy császári barátját a lépcsőn lesegítse, de mielőtt ezt megtehetné volna, Vilmos császár már lenn volt és a király mellett termett.

A két uralkodó kezét szorított, majd átölelték és háromszor megcsókolták egymást, mire a király lesegítette a lépcsőn a német császárnét, ki világoszöld ruhát és fehér florentin kalapot hordott. A király kezét csó-

kolt a német császárnénak és hogyléte felől tudakozódott. A kézcsóknál kedves jelenet történt. A császárné elhuzta kezét és olyan mozdulatot tett, mintha nem engedné megcsókolni kezét. Királyunk azonban mindaddig nem engedte el, amíg meg nem csókolta a kezét. Ezalatt Vilmos császár Ferenc Ferdinánd trónörökössel és a többi főhercegekkel beszélgetett. Azután a kíséretet mutatták be és Augusztia Viktória császárné társalgásba bocsátkozott a főhercegnőkkel és Fschirschky német nagykövet nevével. A két uralkodó kíséretével ellépett a díszszázad előtt, mire kimentek a pályaudvarról.

A bevonulás előtt Lueger a főváros nevében üdvözölte a császári párt a következő beszéddel:

— Bécs fő- és székváros polgármestere az egész lakosság érzelmeit tolmácsolja, amidőn hálás köszönetet mond császári felséged szövetségi hűségeért és örömet fejezi ki, hogy felségedet és ő felségét a császárnét Bécsben ismét a legszívélyesebben üdvözölheti.

(A bevonulás.)

Ő felségeik ezután a kijárat felé mentek és beszálltak a készen állott négyfogatu Dautmont-diszkocsikba, a melyek előtt és mögött drága díszruhába öltözött lovasok haladtak. Az első kocsiban Vilmos császár ő felsége jobboldalán, a második kocsiban Viktória Augusztia császárnő Mária Annunciata főhercegasszonyal foglalt helyet. Az udvari fogatokon következtek a császári család tagjai. A kocsik közeledésekor a katonai zenekarok a „Heil dir im Siegeskranz“ dalt játszották és a közönség lelkes hochkiáltásokban tört ki az egész utmentén. A felségek állandóan köszöntötték a lelkesen hódoló közönséget. A kocsik a Wiednergürtel, Alleegasse, Karlsplatz, Körntnerstrasse, Ringstrassen át vették útjukat a Hofburgba. A fekete sas lépcsőnél a felségeket Montenuovo herceg, első főudvarmester és Golomiewski gróf főszertartásmester fogadta. A Pietradura szobában a fogadásra megjelentek Aerenthal báró külügyminiszter, a legfőbb udvari méltóságok, a gárdakapitányok, Wekerle dr. miniszterelnök, Bienert báró miniszterelnök, Schönauich közös hadügyminiszter, Burián báró közös pénzügyminiszter, Apponyi Lajos gróf magyarországi udvarnagy, az udvari szolgálat tagjai, Bolfrass báró főhadsegéd és Trautmannsdorff heregné palotahölgy.

A német császári pár lakosztálya a Burgban 12 tereméből áll. A császár a Burgban mindazokat a főhercegeket felkereste, akik fogadtatásánál a pályaudvaron megjelentek. Délben egy órakor, családi jellegű villásreggeli volt.

(A császár látogatásai.)

A német császár a délután folyamán több látogatást tett. Amerre megfordult, a bécsiek mindenütt a legnagyobb szeretettel s óvációval fogadták. Leadta többek között névjegyét Wekerle Sándornál is.

Másfélóráig volt Fürstenberg Egon hercegnél, akihez régi barátság fűzi Vilmos császárt.

Lakoma a császári pár tiszteletére.

— Ferenc József és II. Vilmos az európai békéről. —

Este a Hofburg szertartástermében lakoma volt a császári pár tiszteletére. A vacsorán úgy a német császár, mint királyunk az európai

bekére és egymás iránt érzett szeretetük biztositására fontos, nagyjelentőségű kijelentéseket tettek pohárköszöntők alakjában.

Kedves dologgal lepték meg a császári párt az estebédnél. A cukorkák dobozán, a melyeket fölszolgáltak, a német császár legifjabb unokájának arcképe volt, amely láthatólag kellemesen lepte meg a császárt.

A lakomáról ezt jelentik nekünk Bécsből: Vilmos császár bécsi tartózkodásának fénypontját képezte ma este a Hofburgban, a ceremóniás teremben megtartott diszebed. A fényesen kivilágított teremben ott voltak a király és a német császári páron kívül az összes Bécsben időző főhercegek, a politikai és katonai élet előkelőségei, a legfőbb hatóságok vezetői. A magyar kormány részéről Wekerle Sándor, Andrássy Gyula gróf és Zichy Aladár gróf vettek részt a diszebeden.

Az ebéd két órakor kezdődött. A király a német császárnéval, a német császár Mária Annunciáta főhercegnővel lépett a terembe.

A harmadik fogás után Ferenc József király a következő pohárköszöntővel üdvözölte Vilmos császárt:

(Ferenc József beszéde.)

— A látogatás, amelylyel Felsőged a császárné őfelsége kíséretében megtszteni oly kegyes volt, igaz szívből jövő örömmel tölt el és alkalmat nyújt megelégedésemnek kifejezést adni, hogy abban, a helyzetben vagyok, hogy őfelségét, az összes béketörekvések kitartó támogatójaként üdvözölhetem, amidőn az elmúlt télen oly veszélyeknek kitett béke újból biztosítva látszik. Mély köszönettel emlékszem meg a német birodalom újból oly fényesen bebizonyult szövetséges-barátságos magatartásáról, melynek támogatása hő óhajomnak teljesülését oly nagy mértékben megkönnyítette, hogy az összes fenálló nehézségek háborus bonyodalom nélkül kiegyenlítették. Habár az összes hatalmak ebben az igyekezetben egyöntetűek voltak, mégis mindenekelőtt legmagasabb barátom tántoríthatlan szövetségi hűségének köszönhetem, hogy megelégedéssel tekinthetünk vissza az elért eredményre. Abban a biztos és három évtizedre visszanyúló tapasztalati reményben, hogy a béke továbbra is abban a meleg viszonyban fogja legbiztosabb zálogát találni, mely minket és népeinket összeköt, üdvözlöm ő felségeket és emelem poharamat ő felsége a császár és ő felsége a császárné egészségére és az egész császári és királyi ház egészségére. Hoch! Hoch!

Ferenc József király pohárköszöntőjére Vilmos német császár a következő pohárköszöntőt olvasta fel:

(Vilmos válasza.)

— Császári és királyi apostoli felség meleg üdvözlő szavaiért, a melylyel a császárnét a feleségemet és engemet nemes baráti szavaival köszöntött, fogadja felséged a legmélyebb hálámat. Egy emberöltő telt el, amióta ő felsége, az én megboldogult nagyapámmal, alapját rakták le azon barátságos szövetségnek, amely nemsokára rá, nagy örömünkre Olaszország csatlakozá-

sával szélesbedett. Hogy milyen áldás nyugodott ezen a szövetségen, azt majd egykor a történelem fogja hirdetni. Azonban az egész világ tudja már most, hogy milyen hatóságos módon járult a szövetség hozzá éppen az utolsó hónapokban, hogy egész Európában a béke megtartásának. Amit akkor alapítottak, az most erős gyökeret vert népeink szívében. Felsőged tudja, mily spontán nyilatkozott meg itt és ott, Ausztria-Magyarországban és Németországban a helyeslés mindig, ha hű összetartásunk a külvilággal szemben előtérbe lépett. És amidőn mi, a császárné és én ma reggel ő Felsőged tavaszi diszben ragyogó Bécs székesfővárosába bevonultunk, az aranyiszvi bécsiek zajos ujongással fogadtak, ami alkalmas volt arra a visszhangra, amelyet szíveinkben talált. Dicsekedhetem azzal, hogy nem vagyok itt idegen. Amidőn, mint ifju hercegnek először volt alkalmam ő Felsőgednek bemutatkozni, mindég ő Felsőgednek tiszteletreméltó személyéhez vonzódtam, hol mindég barátságban részesültem. Kitérülhetlenül él szívemben az emléke annak a fogadtatásnak, amelyet ő Felsőged székes birodalmában úgy itt, mint Magyarország lovagias népénél mindenkor találtam.

Adja Isten, hogy ő Felsőgednek uralma alatt a hű barátságos érzelm a legkésőbb jövőig fennáljon és hogy az elszakíthatlan kötelék közöttünk és népeink között, népeink javára és a béke fenntartására váljék. Ezzel a kívánsággal emelem poharamat ő Felsőged egészségére! Isten áldja és tartsa meg ő Felsőgedet és fenséges házat. Felsőged Ferenc József császár és király hurrah, hurrah, hurrah.

Királyunk és a császár igaz szívből fakadó szavai mély hatást tettek a jelenlevőkre, amely még lokozódott akkor, midőn a király elérzékenyülve, közvetlenül a császár szavai után, a töle balra ülő császárt átkarolta és többször megcsókolta.

(Üdvözlő sürgöny az olasz királyhoz.)

Az olasz királyhoz a vaesora után üdvözlő táviratot küldtek, amelynek következő tartalma van:

Találkozásunk újból alkalmat nyújt felséges szövetségesünket és barátunkat üdvözölni s változhatatlan barátságunkat kifejezésre juttatni. Ferenc József.

II. Vilmos.

(Kitüntetések.)

Bécsből táviratozzák: Vilmos császár Bienert báró osztrák miniszterelnököt nagykeresztjével és Andrássy Gyula grófot a vörös sas renddel tüntette ki. Aerenthal báró külügyminiszter ajándékot fog kapni a német császártól, valószínűleg a szobrát. Wekerlének a porosz korona érdemrend nagykeresztjét adta.

(A német császár és a magyar miniszterek.)

Bécsből táviratozzák: Wekerle Sándor miniszterelnök a német császár fogadtatása után

visszahajtatott a Hofburgból a Magyar Házba, ahol hosszabban tanácskozott Andrássy Gyula gróffal és Zichy Aladár gróffal.

Este a miniszterek részt vettek a német császári pár tiszteletére rendezett diszebeden. Wekerle holnap este utazik vissza Budapestre.

(Ajándék Wekerlének.)

Wekerlét rendkívül értékes ajándékkal lepte meg Vilmos császár. Tömör aranyból való szivartárcát küldött, amelynek közepén tojásdad, elefántcsont lapra festett miniatúr arcképe van. Ezt 30 darab briliáns övezi s a kép fölött ugyancsak briliánsokból kirakott császári korona ragyog, mindakét oldalon pedig 3—3 mogyorónagyságu gyémánt van.

Az újságírók ellensége.

A török főcenzor halála.

(Budapesti levél.) A vasrácsos Alatini vilhába internált Abdul Hamid egyik legmeghittebb embere hunyta le a szemét örökre néhány nappal ezelőtt. Nisanról, a könyörtelen Nisanról van szó, aki évtizedeken keresztül volt réme az európai lapok konstantinápolyi tudósítóinak.

Nisan effendi átélte a legutóbbi véres napokat is s úgy halt meg, mint egy mindennapi ember, akinek kellenél több a vére: megütötte a guta.

Nisan volt a konstantinápolyi főcenzor. A külföld összes odakerült újságírói megátokozták az alacsony termetű, torzomorz szakállu törököt, aki könyörtelenül lecsapott minden olyan kéziratra, amelyet ártalmasnak tartott.

Egy budapesti újságíró, aki hosszabb ideig volt Konstantinápolyban, mesélte róla az alábbi érdekes dolgokat:

A törököknek erről a szóról: „anarkista” — tudni nem szabad. Törökországban az anarkista helyett utópistát volt szabad írni, még akkor is ha kifejezetten az anarkisták működéséről volt szó. Csakis így kerülhetett a távirat a sürgönyhivatalba Nisan működése idején. A kolera és a pestis szavakat is szörnyen üldözte. Először gyanus betegségeket irt a helyébe, de később kitérülte a gyanus szót is és különös-t irt a szövegbe.

De üldözte Nisan a helybeli újságírókat, sőt még a színigazgatókat is. Egy ízben, amikor az Othello-t akarták előadni, olyan bravúrosan meghuzta és átvitotta Shakespeare drámáját, hogy az eredetiből alig maradt valami. Többek között kitérülte a Cyprus szót.

— Cyprus szigete — mondotta — az ozmán birodalomhoz tartozik, politikailag nincs megengedve, hogy Othello Cyprusba küldessék, mert Törökország területi épsége szerződésekkal van biztosítva. Cyprus helyébe bátran tehetünk egy görög szigetet, például Korfut.

Egy német utazótól egy alkalommal elvették a Bådeckerjét, mint gyanus könyvet. Másnap visszakapta ugyan, de a Konstantinápolyra vonatkozó negyven oldal ki volt tépve belőle.

— De uram, micsoda eljárás ez? — rontott be másnap a német utazó Nisan effendihez.

A cenzor pokoli nyugalommal csak ennyit válaszolt:

— Konstantinápoly topografiájának ösmerete nagyon megkönnyíti a merényleteket.

A legkiválóbb dolgokat királygyilkosságok alkalmával művelte a törökök Prottmannja. Amikor az olasz királyt Monzában meggyilkolták, ezt a hírt Nisán intervenciója folytán így közölték a török lapok:

„Umberto király leirhatatlan örömrivalgások között távozott a tornaünnepéről. A király mindenfelé nagy leereszkedéssel köszönt és közben meghalt.“

A portugál király meggyilkolásakor ezt írták a konstantinápolyi újságok a merényléről:

„A király családjával kikecsizott. Ugy az uralkodónak, mint hozzátartozóinak holttestét Lisszabonban hagyták.“

Egy másik lap még jobban egyszerűsítette a hirt. Ilyen formán:

„A király némileg rosszul érezte magát, holtteste azonban később visszatért a palotába.“

Talán ennek a lapnak a szerkesztője meg is kapta a főcenzortól a tapintatosság nagy felholdját.

NAGY HAZÁRRJÁTÉK-ÜGY a bíróság előtt.

Az aradi rendőrség feljelentése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14

Néhány héttel ezelőtt az Aradi Közlöny megírta azt a nagy kártyajátékot, amely egyik ismert éjjeli kávéházban történt a múlt hó 15—16. és 17—18-ika közötti éjjelen. A hazárdjátékban Merkler Vilmos, Pless Géza, Boros Géza, Havass Adolf és egy ismert aradmegyei földbirtokos vettek részt. Azonkívül mint „cuzaacoló“ részt vett a játékban egy Auerbach nevű ember is. Ez a társaság 6754 korona készpénzt nyert el a földbirtokostól, ezenkívül a készpénzzel kifizetetlen kártyavesztéséről egy olyan kötelezvényt állított ki a földbirtokos, hogy az adósságot három részletben megfogja fizetni a szerencsés nyerőknek.

Az aradi rendőrség a kártyajáték résztvevői ellen megindította az eljárást, amelynek során kihallgatták a földbirtokost is. Ez kihallgatása alkalmával előadta, hogy április hó 15-én éjjel, kissé ittas állapotban betért a már említett kávéházba. A helyiségben egy ismeretlen férfi jött a közelébe, aki megszólította és tréfás beszélgetést kezdett vele.

— Én — mondotta a földbirtokos — a zsebembe nyultam s abból aprópénzt véve ki, az ismeretlen elé tartottam markomat ezzel a kérdéssel: *Pár vagy unpár?*

— Az idegen eltalálta és ilyen módon néhány koronát nyert el tőlem. Azután a kártyázásra fordult a beszélgetés. Nem emlékezem rá, de azt hiszem ő ajánlotta, hogy kártyázzunk. Bementünk a kártyaszobába, ahol *ferblizni* kezdtünk. Harmadik partnernek Boros jött be a kártyaszobába. A kártyázás két éjjel folyt. Április 15—16. és 17—18-ika közötti éjjelen. A két alkalommal készpénzben összesen 6754 koronát vesztettem el, azonkívül nagyobb összegről kötelezvényt állítottam ki azzal, hogy tartozásomat három részletben meg fogom fizetni. A kötelezvényemet a kávéház tulajdonosa nekem 18-án visszahozta, azt megsemmisítettem. *Nem állítom, hogy a partnereim hamisan játszottak, de azt észrevettem, hogy Auerbach az emelésnél mindig ugyanazt a lapot emelte vissza, amelyet én emeltem.* Gyanus volt az is, hogy én mindig jó kártyát kaptam, de nyerni nem tudtam, mert Auerbachnak mindig jobb kártyája volt.

A rendőrség ma a büntetőjárásbírósághoz tette át az ügyet a megtorló lépések megindítása végett, de tekintettel arra, hogy súlyosabb beszámítás alá eső büncselekményről lehet szó, a járásbíróstól az ügyet a kir. ügyészséghez fogják a közeli napokban áttenni.

Milán király szerelmei.*

A királyból — fővezér.

Mióta Aemilián király a külföldön töltötte napjait és Moraviát a régensség kormányozta, — elkövetkezett Moraviában a kikerülhetetlen sors, amint azt a fiatal király még trónörökös korában a gyermek látónoki látásával megjósolta: az uralkodó pártok véglegesen lejárták magukat. A haladók radikális ellenzéki korokban olyan ígéretekkel állították a nemzetet, hogy mikor kormányra kerültek, természetszerűleg ezeket beváltani nem tudták. Megjósolta a fiatal király azt is, hogy a keletre törekvő nagyhatalmak, őt, a fiatal árvát agyon fogják támogatni. Így is történt. Vostock (Oroszország) gyámfiának tekintette a királyt és követe mellékkormány volt a kormány mellett. A király anyja volt a harmadik kormány, asszonyi fufanggal hajtván az ország hajóját a vostoeki vizekre. Az érdekelt nagyhatalmak izgatottan látták, hogy ha még néhány évig tart a régensuralom, teljesen a vostoeki befolyás érvényesül Moraviában és Európa keletén végleg fölborul az egyensúly.

Egyik érdekelt hatalom követe, régi Balkán-diplomata, magához kérte a vostoeki befolyás ellen küzdők vezéremerét, Milos Baehot:

— Nem lát ön semmi módot arra nézve, hogy a fiatal királyt ki lehessen szabadítani a jelenlegi befolyás alól?

— Oh, excellenciás uram, a fiatal uralkodó szeretné legjobban lerázni magáról a régensséget, nem ugyan politikai szempontból.

— Hogyan?

— A fiatal felség felette érdeklődik egy nő iránt.

— Ah, a történelem megismétli magát?

— Meg, de azt hiszem, hogy ez nem olyan veszedelmes kaland, mint szegény Aemilián királyé volt.

— Hogyan gondolja ön, hogy a királyt e szerelem erőszakos fellépésre vigye régensei ellen?

— Könnyű dolog volna ez, excellenciás uram. Csak jöjjön a fiatal király arra a gondolatra...

— Mire?

— Hogy a régenseknek mindig egy és ugyanaz a sorsa?

— És ez?

— Egy reggel arra ébrednek, hogy többé nem régensek.

— Önnek igaza van. Kérem, holnap keressen föl ismét.

Sifirozott táviratok mentek az éjjel három hatalom fővárosába, és két napon át a nemzet legjobbjai tartottak titkos tanácskozást. Az egyetlen Vladics volt az, aki tiltakozva emelte fel szavát:

— Ne kössetek az ország rudjához női hajszálat. Három uralkodónk törte ki már e hajszálaban a nyakát. Ne hallgassatok külföldi hatalmak tanácsaira, mert nem a mi érdekünk, az ő érdekük vezeti őket. Ne vágjunk elébe a végzetnek!

De lehurrogtak az öreg volt minisztert, aki nem is vett részt több tanácskozáson. Harmadnap a király is tudomást szerzett a készülő államesinyről. Boldogan fogadta a hirt, mert többé nem volt a tisztánlátó, hidegszívű, fiatal gyermek. Férfi volt, szerelmes és vak.

Az anyja távol volt, két régens Vostockban: a helyzet kedvező volt az államesinyre. A harmadik régens, a tábornok maga is az összeesküvők pártjára állott, mert szívből gyűlölte régens társait.

Negyednap reggel a hivatalos lap proklamálta, hogy a régensség véget ért és a király maga vette át a kormányt — megbizva Vladicsot a kormányalakítással. Vladics valósággal megrendült e hirre, ő nem tudott e megbízatásról.

— Felség, muljék el tőlem e keserű pohár. Öreg vagyok én már a kormányzáshoz, erős kéz kell ebben az időben, nem pedig az én elerőtlenedett karom.

— Excellenciád az egyetlen ember, akit szeret és akiben bizik az egész ország. Az egyetlen ember, aki engem meg tud védeni.

* Ujabb részlet Georgevics Vladen dr., volt szerb miniszterelnök, szenzációs politikai regényéből.

— Kitől felség?
— Önmagamtól.
— Nem értem felségedet.
— Figyeljen ide excellenciád. Bárki volna kormányom elnöke, hízkelkedve közeledne hozzám és bármit követelnék, megtenné, hogy kegyemet megszerezze. Ön nem fogja ezt tenni.
— Felség, igaza van. De mégsem lehetek jelenleg a kormány feje. Felséged édesanyja gyűlöl, mert én adtam a módot a királynak, hogy elválhasson tőle. Az anyakirálynő politikája és az enyém — tűz és víz. Mi nem férhetünk össze.

— Higyje meg, excellenciád, én volnék a legboldogabb, ha anyám nem avatkozna többé az ország ügyeibe. De ez elérhetetlen.

— Felséges uram, ha komolyan akarja ezt, én tudnék tanácsot adni, hogy az anyakirálynő befolyása rögtön megszűnjön.

— Mi volna az?

— Egy régi terve a régi kormányzó-pártnak. És ez az, hogy Aemilián király hazakeressen.

— Én is szeretném ezt, de mi módon lehetne ezt lehetővé tenni?

— Volna egy mód. Jelenleg nincs betöltve a hadsereg generálisszimusi állása. Aemilián királynál nem lehetne jobbat találni erre a pozícióra.

— De elfogadná-e atyám?

Vladics kezével intett:

— Szegény, jó királyom ezer örömmel fogadná el, megmentené... az anyagi gondoktól.

— Utazzék excellenciád azonnal Párisba és beszéljen atyámmal.

Vladics elutazott és Aemilián király, aki mint bukott, hontalan fejedelem hagyta el Moraviát, örömmel fogadta a hirt, hogy visszatérhet, mint a hadsereg első tábornoka.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

* Szilágyi Berta pöre. Szilágyi Berta, az aradi és szegedi színház volt drámai színésznője Balla Kálmán pozsonyi direktorhoz szerződött a tavalyi szezonra, de — miért, miért nem — Balla a szerződést megszegte és Szilágyi kénytelen volt olcsóbb gázsíért Szabadkára szerződni. Ballát azonban 1000 korona kötbéréért beperelte a szabadkai járásbírósnál. A járásbíró el is marasztalta a direktort az 1000 korona kötbér s járulékainak megfizetésében. Balla megfőlebbezte a marasztaló ítéletet és a szabadkai törvényszék főlebbviteli tanácsa ma tárgyalta az ügyet, de ítéletet nem hozott, mert Balla annak bizonyítására vállalkozott, hogy Szilágyi Berta volt az, aki a szerződésbeli kötelezettségének nem akart eleget tenni. Balla ügyvédje több mint egy óra beszédben bizonyította ügyfele igazát, aki kénytelen volt más anyaszínésznőt szerződtetni.

— Mert, tekintetes törvényszék — mondta nagy hévvel az ügyvéd — ha egy kereskedő egy ügyvédet szerződtet és a kötelezettségének nem akar eleget tenni, a kereskedő kénytelen más — anyaszínésznő után nézni.

A bírák mosolyogva hallgatták az ügyvéd nyelvbtlását és — elrendelték a bizonyítást.

* Megbüntették a főpróba hőseit. Megirtuk, hogy a budapesti Nemzeti Színház legutóbbi újdonságának, a „Doktor Szélpál Margit“-nak a főpróbáját Somlai Artur, az egyik szereplő azzal zavarta meg, hogy játék közben leszólt a nézőtérre. A színészt az ügyelő természetesen fölírta és az ő följelentése következtében a színházi törvényszék elé kellett állania Somlai Arturnak. Ezt az ügyet tegnap tárgyalta a színházi törvényszék. A hármas bíróság igen enyhe büntetést szabott ki Somlaira, akinek már egynéhány ízben akadt dolga rendezavarásai miatt a színházi törvényszékkel. „A divat“ második előadásán például az is megtörtént ezzel a tulságosan temperamentumos színésszel, hogy a második fölvonásban valósággal nem engedte szóhoz jutni partnerét, Hajdut, akinek a cipőjét állandóan, szünet nélkül piszkálgatta a botjával. Hajdu erre félbeszakította a mondanivalóját, szó nélkül megfordult, kiment a színpadról és fölíratta kollégáját. Akkor megbüntették Somlait. Most pedig egyszerű megdorgálásra ítélte a bíróság. Az igazgató azon-

ban, akihez a bíróság ítéletét fölterjesztették, nem helyezkedett erre az álláspontra. A színházi törvényszék arra utasította, hogy új ítéletet hozzon. A bíróság ma délután össze is ült és rövid tanácskozás után úgy határozta, hogy a színházi törvények megfelelő paragrafusának alkalmazásával olyanformán büntetik meg Somlaít, hogy ennek egy havi járandóságából minden korona után tíz fillér vonandó le pénzbüntetésképpen. Ezt az ítéletet az igazgató már jóvá is hagyta.

* **A Pataky-tárlat bezárása.** Pataky László festőművész kollektív tárlata már csak hétfő estig látható Weisz Leó műkereskedő termében. Felhívjuk az érdeklődők figyelmét a képek megtekintésére. Szabad bemenet.

* **Uj műsor az Urániában.** Szombaton nagy-szerű új műsort mutat be az *Uránia* színház, melynek minden egyes száma a legnagyobb tetszésre számíthat. A műsoron ismét szerepel egy pompás művészi felvétel, párisi színészek előadása után. Az Örök szerelem című darabot *Riche* írta, akit a világhírű *Lili* operett inspirálhatott ennek a bájos színműnek megírására. Nagy érdeklődésre számíthat az a mozgófénykép is, melyek a viadalokra szánt bikák tenyésztését, megbélyegzését és a bélyegzés után szokásos népnepélyeket mutatja be. A bohózatok ötletessége is megfogja nyerni a publikum tetszését és hasonlóképpen a komolyabb tárgyú képek is, mely nagy gondal vannak összeválogatva. Az új műsor ismét olyan elsőrangú szórakozást biztosít a közönségnek, mely méltóvá teszi az Urániát a legnagyobb pártolásra.

Küry Klára kalandja.

Birkózás a csavargóval.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, május 14

Az *Aradi Közlöny* ma megírta, hogy Küry Klára kezéből, amikor a Hűvösvölgyben sétált, egy csavargó kikapta a ridiküljét és elszaladt. A rendőrség ártatlan lopásnak tüntette fel az egészet, amde a művésznek komoly merényletet sejtet előadásában. Egy hírlapírónak így mondta el kalandját:

— Tetszik tudni, — kezdte, — én villát építtetek a Hidegkuti-uton. Ott kellemes nyáron a levegő és balzsamos a fák illata. Ma reggel így szóltam magamhoz:

— Nincs semmi dolgod, jó idő is van, menj ki a Hidegkuti-utra és nézd meg, mint halad az építkezés.

A világon senkinek sem rendeltem alá az akaratomat, de magamnak mindig, így tehát engedelmesskedtem az intő szózatnak.

Villamoson mentem ki.

Az épülő házam egy kissé messze esik a villamos végállomásától és így utközben, persze gyalog mentem az épülő házamig, mert most fogyasztó kurát tartok, elfáradtam. Leültem egy padra és óvatosan letöröltem a nagy melegtől, igen, a nagy melegtől felette kipirult arcom. Nem ültem ott tíz percig, amikor egy magas, barnaruhás, pallér külsejű ember telepedett mellém. Különösen megjegyeztem, hogy a zsebéből egy hatalmas zollstok kändikált ki.

Beszélni kezdett és ilyeneket mondott:

— Én kérem felügyelő vagyok a villamos építkezéseinél és úgy találom, hogy néha nagyon is jólesik a pihenés.

E szavai után haragosan pillantottam reá, de csakhamar lecsendesültem.

Nemsokára hirtelen átkarolt hátulról és dörgő hangon kiáltotta:

— Erdőben vagyunk!

— Tudom, — feleltem én.

— Erdőben vagyunk, — ismételte ő.

— Tudom, — ismételtem én.

E rövid, de izgatott szóváltás után merényletet követett el ellenem, de a kritikus pillanatban nekem gondolatom támadt.

— Vigyázzon, revolver van a zsebemben! Ha nem takarodik, azonnal lelövöm.

A támadó ugylátszik megijedt fenyegetésemről, elbocsátott és eltűnt a közeli erdőben, de, mint később, amikor kábultságomból föl-ocsudtam, tapasztaltam, elvitte a dulakodás közben a földre hullott ridikülömet is.

— Rögtön elmondtam az esetet a közelben tartózkodó rendőrszemnek.

A művésznek megadta a ridikül leírását is:

— A ridikül igen értékes és kigyóóbórból készült. Tartalma volt: egy huszkoronás bankjegy, néhány korona, több zsuzsu és apróbb értékű tárgyak, amelyek értéke meghaladja a kétszáz koronát. Igen, igen sajnálom a ridikül elvesztését, főleg azért, mert az emléktárgyak igen kedvesek előttem: régi emlékek füznek hozzájuk.

HIREK.

Aradról — Amerikába.

Ítélet egy válópörben.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 14

Egy évvel ezelőtt föltűnő esemény ejtette szomorúságba Arad és Temesvár több előkelő kereskedő családját. Egy általánosan ismert fiatal aradi borkereskedő eltűnéséről suttogtak heteken át. Végre kiderült, hogy az aradi társadalom egy rokonszenves és becsült tagja Amerikába távozott, mert ott akart magának egzisztenciát teremteni, miután itteni életét földulták a végzet s a sors kérlelhetlen ökölcspásai. Az újvilágban próbálta föltalálni azt, a mit itthon nem tudott: a nyugodt, harmonikus életet.

Az Amerikába költözött borkereskedő fiatal felesége nyomban megindította a válópört, amint megtudta, hogy előzetes bejelentés nélkül elment férje nem szándékozik visszajönni. Az uriaszony Temesvárra költözött szüleihez és onnét intézte a válópört, amelynek sima lefolyása volt. A pör hűtlen elhagyás címén indult meg a férj ellen. A válópörben ma délután mondott ítéletet az aradi törvényszék egyik tanácsa Szalay Béla dr. törvényszéki bíró referálása mellett.

A bíróság a férj hibájából fölbontotta a házasságot s kimondotta a válást.

— **Arad, Ujvidék és az önálló bank.** *Ujvidékről* táviratozzák: A város törvényhatósági bizottsága ma Balla Aladár dr. főispán elnökelete alatt ülést tartott, amelyen többek között tárgyalták Arad város törvényhatósági bizottságának csatlakozás és pártolás végett megküldött felirati javaslatát a nemzeti bank ügyében. A tanács határozati javaslata szerint, Ujvidék város Arad határozatát jóval megelőzőleg, — mintegy két évvel ezelőtt feliratot, intézett a képviselőházhoz az önálló banknak legkésőbb 1911-ben való felállítása iránt és ezt pártkülömbőség nélkül számtalan népgyűlésen is követelte. Ujból javasolja a törvényhatóság a városi tanácsnak, hogy Arad törvényhatósága határozatainak megfelelően, irjon fel a képviselőházhoz, hogy a magyar jegybank felállítását, még gazdasági téren hozandó áldozatok árán is feltétlenül szükségesnek tartja. Javasolta továbbá a tanács, hogy Kossuth Ferencet, Apponyi Albertet, Justh Gyulát, Holló Lajost, Batthyányi Tivadar gróf és Teleky Arvéd grófot, a magyar jegybank harcosait, táviratilag üdvözljék. A közgyűlés az indítványokat elfogadta. Az aradi vesztőhely megváltására 500 koronát szavazott meg a város. Elfogadta ezután a közgyűlés a függetlenségi párti bizottsági ta-

goknak azt a határozati javaslatát, hogy azoknak a városi tisztviselőknek, akik részt vettek a nemzeti küzdelemben, ezt az időt nyugdíjogosultságukba kétszeresen számítsák be.

— **A vesztőhely megváltására.** A temesvári mozdonyvezetők otthona, Degenfeld Józsefné urnó utján 28 K. 30 f. küldött a vesztőhely megváltására következő sorok kíséretében: „A temesvári mozdonyvezetők otthona f. hó 3-án ünnepelte Klinké Károly kartársának 30 éves szolgálati jubileumát. E lélekemelő ünnepély alkalmával önagsága Degenfeld Józsefné urnó aradi kastársunk neje, gyűjtést rendezett a vesztőhely megváltására. Hálás szívvel köszönjük a nemes honleány fáradozását és honfiai lelkesedéssel juttatjuk el postán az egybegyűlt 28 K. 30 fillért. Hazafias tisztelettel: „A Temesvári Mozdonyvezetők Otthona.” — **Az aradi Kossuth-asztaltársaság vesztőhely-bizottsága** a következőket közli: Degenfeld Józsefné urnó gyűjtése a második számú iven. Konvalina Ferencné, Degenfelder Józsefné, özv. Merényi Frigyesné 2—2 korona, Novák Gusztáv, Kisfaludi Fülöpné, Schossberger Károly, Vidéki Ferencné, özv. Szántó Zsigmondné, Markovics Dénesné, Horváth József 1—1 korona, ifju Merkler Béláné 80 fillér, Neugebauer Artur, Raska János, Korányi Mátys 60—60 fillér, ifj. Merkler B. Sándor, Himmelsbacherné 50—50 fillér, Rónay Istvánné, Tóth Károly, Rákossy Lajosné, Nagy Imre, Nagy Imréné, Kozesnik Károlyné 40—40 fillér, Rigó Jánosné, Budár Ferenc 30—30 fillér, Gebei Mihályné, Szabó Etelka, N. N., Prognér János, Nagy István, Kosarszky József, Vighné, Bogdáné 20—20 fillér. — **Temesvári adakozások:** Stuck Lipót, Klinké Károly 2—2 korona, Mühlbauer Lajos, Barbus J.-né, Liska Frigyesné, Heim. Kugler N., Pintér F., Rónay, Weber, Kemény Géza, László Agoston, Baranyi, Romberger, König Gézané, Kugler Nándorné, Püllökné, Lub 1—1 korona, Mollnár, Szevesend 60—60 fillér, Selly 80 fillér, Schmidt, Weintraub, Benza V., Patay, Sziklay, Ferenczy, Hirz 40—40 fillér, Frisch, N. N. 26—26 fillér, Tutkovics, Cerbanikné, Svacsina, B. V., Mülhauer, Patayné, Pintérné, Molnárné, Frischné, Alesy, Bartha, Fritz, Csernovicsné 20—20 fillér és Klinké Erzsike 60 fillér.

— **Kinevezés.** A király Szalay Dezső dr. aradi járásbírói jegyzőt, Szalay Károly ügyvédi kamarai elnök fiát, a kisjenői járásbíró-sághoz albiróvá nevezte ki. A kinevezést a hivatalos lap legközelebbi száma fogja közölni.

— **Kossuth Ferenc betegsége** Budapesti tudósítónk jelenti: Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapotában ma nagyfokú rosszabbodás állott be és kevés remény van arra, hogy a miniszter 3 héten belül elhagyhatja az ágyat. A gyomorbántalom mellett most a régi csuza is kiujult lábizületeiben Kossuthnak. Folytonos betegeskedése nagyon leverőleg hat a miniszter kedélyére. Müller tanár a legnagyobb nyugalmat ajánlotta a beteg miniszternek.

— **Burián báró távozása.** Bécsből jelentik: Burián báró közös pénzügyminiszter távozását befejezettnek tekintik. Buriánt ősszel pétervári nagykövetté neveznék ki, ami együttjárna a jelenlegi pétervári nagykövet visszahívásával. Burián különben már régtől vissza akart lépni a közös pénzügyminiszterségtől, — akkor a konstantinápolyi nagyköveti állásra pályázott, — de apósának, Fejérváry Géza bárónak rábeszélésére tartotta meg tárcáját. Utódja a közös pénzügyminiszterségben Zichy János gróf lesz. — A bécsi képviselőház mai ülésén terjesztették elő Susterics és társai sürgős indítványukat a boszniai magyar agrárbank dolgában. A sürgős javaslat szövege azonos Vukovics képviselőnek az annexiós bizottságban előterjesztett három határozati javaslatával.

— **Az arad-ségai munkástelep telepesei** folyó hó 16-án, vasárnap reggel nyolc órakor értekezletet tartanak a rendes helyen.

— **A textilgyár alakuló közgyűlése.** A „Hungaria” Aradi Pamutárnyár Részvénytársaság holnap, május hó 15-én, déli 12 órakor Arad szab. kir. város városházájának dísztermében alakuló közgyűlést tart, melyre a részvényeseket ezúton meghívják oly figyelmeztetéssel, hogy csak azok a részvényesek gyakorolhatják szavazati jogukat, kik részvényutalványukat (ideiglenes elismervényeiket) folyó hó 14-ig az Arad-megyei Takarékpénztárnál, Aradi Első Takarékpénztárnál, Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál, Aradi Polgári Takarékpénztárnál, Aradi Ipar- és Népbanknál, Victoria, Aradi takaré- és hitelintézet és Aradi Központi Takarékpénztárnál letették.

A holnapi alakuló közgyűlésre már ma este Aradra érkeztek: *Dániel Ernő* v. b. t. t., *Haefele János* Goelbweilertől, *Hatvany Béla*, *Keppes Gyula* dr. és *Lóránt* Emánuel Budapestről.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Közgyűlési elnök választása az alakuló közgyűlés vezetésére, jegyzőkönyvvezető kirendelése és két részvényes választása a jegyzőkönyv hitelesítésére. 2. Az alapítók jelentése, az alapítóke jegyzéséről, a részvénytőke 30 százalékanak befizetéséről, a befizetett alapítóke elhelyezéséről, illetve az alapítókének kellő aláírás ez befizetés által történt biztosításáról. 3. *Haefele János* alapítónak nyilatkozata az általa megszerzett állami kedvezmények, készpénzbeli segély, és Arad szab. kir. város által neki nyújtott kedvezményeknek a társaságnak való ingyenes átengedése tárgyában. 4. Az alapszabályok megállapítása. 5. A részvénytársaság megalakulása és cégbejegyzetése felett való határozathozatal. 6. Az alapítók bejelentése az igazgatóság tagjainak az első 3 év tartamára való kinevezése tárgyában. 7. Az igazgatóság felhatalmazása a nem lényeges alapszabálymódosításokra a cégbíráóság által kivánt változtatások esetében. 8. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása egy év tartamára. 9. Az igazgatóság felhatalmazása a részvényekre történendő további befizetések helyének és idejének meghatározása iránt. 10. Határozathozatal az alapítóknak adandó felmentés tárgyában.

— **A francia postásztrájk.** A sztrájkoló postahivatalnokok éjjel nagy gyűlést tartottak, amelyen a szónokok a sztrájk folytatása mellett foglaltak állást. A gyűlés napirendet fogadott el, amely kötelességnek mondja a sztrájknak végsőig való folytatását. — *Párisból* táviratozzák: *Mequillet* képviselő napirendjavaslata a következőkép szól: „A kamara el van határozva, hogy az összes hivatalnoktól megtagadja a sztrájkjogot és követeli tőlük, hogy a nemzettel szemben vállalt kötelezettségüket teljesítsék. A kamara el van határozva, hogy a hivatalnokoknak szolgálati pragmatikát ad. A kamara bizik a kormányban, hogy az ország általános érdekeit megőrzi.” A napirend első részét 454 szavazattal 59 ellen, a második részét egyszerű szavazással és a harmadik részét 365 szavazattal 159 ellen elfogadták. — *Párisból* táviratozzák: A vidéki városokból érkezett hírek szerint a postahivatalnokok sztrájkja meghiusultnak tekinthető. Hír szerint, ha a sztrájk tovább terjed, *ideiglenes társulatokra bizzák a kezelést.* Eddig a rendben semmiféle zavar nem történt, egyes helyeken gyorsabb volt a kézbesítés, mint egyébként. A telefon szolgálat rendes.

— **Házasság.** Ifj. *Dömötör* Bertalan okleveles mérnök és *Sarlot* Fanny, *Sarlot* Domokos városi rendőrfőkapitánynak, a *Ferenc* József-rend lovagjának bájos leánya holnap, szombaton délután 6 órakor kelnek egybe a református templomban.

— **Aradmegyei ember találmánya.** *Gurzó* János eleki lakos beadványt intézett a tanácshoz, amelyben egy általa feltalált füstfogóhoz kéri a tanács támogatását. A kérvényben *Gurzó* azt mondja, hogy találmányát szabadalmazás végett beadta már a szabadalmi hivatalba.

— **„Életünket és vérünket!”** Amikor néhány héttel ezelőtt lázas izgalommal leste az ország a magyar-szerb konfliktus elsimulásáról szóló híreket, egyszerre csak olyan jelentés érkezett Kolozsvárról, hogy az ottani vezetőférfiak lelkesülnek a háborúért. Kolozsvár közgyűlésén *Apáthy* István egyetemi tanár több törvényhatósági taggal indítványt nyújtott be, hogy „életüket és vérüket feláldozzák a házáért, meg a királyért”. A közvélemény egy része akkor gunyosan kommentálta az ősz bajnokok nagy áldozatkészségét. Az udvar körében azonban nagy elismeréssel fogadták a magyar vér fölkinálását. Az elismerés ma irásosan is eljutott Kolozsvárra. *Wekerle* Sándor miniszterelnök a király megbízásából köszönő levelet intézett Kolozsvár város közönségéhez a határozatért.

— **Automobil karambol.** Csanádpalotáról írják: Könnyen végzetessé válható szerencsétlenség történt tegnap a nagylaki uton. A mezőhegyesi cukorgyár igazgatója, *Martens* Cézár soffőrjével ment Csanádpalotára a nagylaki kendergyárból. A sötétben a gépkocsi nekiszaladt a kilométerjelző kőnek és felborult. Az első két kereke tönkrement s a bentülők kiestek az automobilból. Arcukon megsebesültek. A gépkocsit aztán úgy kellett bevontatni a faluba.

— **Könyv Bosznia és Hercegovináról.** Budapesti tudósítónk jelenti: *Komlóssy* Ferenc pozsonyi prépost, volt országgyűlési képviselő, könyvet írt Bosznia és Hercegovinának Magyarországhoz való viszonyáról. A könyvben azt igyekszik bizonyítani a szerző, hogy Boszniát és Hercegovinát a magyar trón jogán csak Magyarországhoz lehet és kell csatolni.

— **Aradiak a kereskedők országos gyűlésén.** Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés május 23-án, Budapesten a Pesti Lloyd-társulat épületében tartja ez évi közgyűlését, amelyen az egyesülés aradi kerülete is képviselteti magát. Arra való tekintettel, hogy az országos gyűlés a vidéki kereskedők minél imponzansabb részvételével folyjon le, a kerület elnöksége kéri az Omke tagjait, hogy a gyűlésen, ha csak szerét ejtik, vegyenek részt. Azok, akik az Omke tagjai közül ily célból Budapestre utaznak, *utazási kedvezményben* részesülnek; a kedvezményes utazásra jogosító igazolványok *Faragó* Rezső, az aradi kerület titkárnál válthatók ki, a kerület irodájában, Szabadság-tér 7. sz.

— **Öngyilkos aradi aggasztán.** Egy hetvenhétéves ember dobta el magától keserves életének hátralevő napjait. *Béres* Dániel volt aradi bérkocsis az öngyilkos, aki néhány év óta megtakarított pénzéből élt *Deák* Ferenc-utca 36. számú házában levő lakásán. Az öreg embert már esztendő óta súlyos betegség gyöttri. Ez annyira elkeserítette, hogy ma reggel fél hét órakor forgópisztolylyal agyonlőtte magát.

— **Csempészett cigaretták.** Az aradi detektívek már napok óta figyelemmel kísérték *Sapira* Samut, aki magát utazónak nevezve a dohánytőzsdékben, kávéházakban és vendéglőkben finom külföldi gyártmányunak mondott cigarettákat kínált olcsó áron megvételre. A cigarettákat, melyek százanként szép dobozokba voltak csomagolva, *Sapira* ma a Vass-kávéházban is megvételre kínálta, de a detektívek észrevették és jelentést tettek a főkapitánynak. *Green* Nándor tb. főkapitány *Sapira*nak a Vassszállodai lakásán több mint félezer csempészett cigarettát talált különféleképp becsomagolva. A pézügyőrség megindította *Sapira* ellen az eljárást dohányjövődéki kihágás miatt.

— **A tolvaj báró.** Az aradi rendőrségnek most megint meggyűlt a baja *Fechtig* Ármánd báró ismert csavargóval. *Z. R.* aradi lakos feljelentést tett a rendőrségen, hogy ezüst-foggantyus értékes botját ellopták. A botot a *Batthyány-utca* 9. számú ház házmestere találta meg a ház kapualjában, ahova a tolvaj *Fechtig* azt elrejtette. A tolvaj bárót letartóztatták.

— **Családi drama.** Békéscsabáról jelentik: *Bányai* István itteni kereskedő tegnap revolverrel feleségére lőtt és azután önmagán sebet ejtve, súlyos sebével az udvaron levő kutba ugrott. Még élve huzzák ki, de úgy 6, mint felesége haldoklik. Tették oka féltékenység.

— **A park tündére.** A Baross-park költői sötétségében tegnap este *L. V.* aradi lakos megismerkedett egy csinos kis nővel, akinek társaságában esti tíz óráig élvezték a park friss levegőjét. A pásztoróra után a fiatalember arra a szomorú tapasztalatra jutott, hogy eltűnt az ezüst órája. A károsodást bejelentette a rendőrségnek, amely most az adott személyleírás után keresi a tolvaj leányt.

— **Büntanya a fővárosban.** Budapestről jelentik, hogy a rendőrség a *Sip-utca* 15. számú házában büntanyát fedezett föl. Itt *Salamon* Izidorné 7, 8, 9—13 éves leánykákat arra csábított, hogy öreg urakkal enyelegjenek. Az elvetemült nő és két leánya ellen megindították az eljárást.

— **Lopás a vasuton.** Megirtuk a napokban, hogy *Korbuly* István aradi földbirtokosnak április 27-én a békéscsabai állomáson ellopták 550 koronát tartalmazó pénztárcáját. A csabai csendőrség akkor letartóztatta *A. L.* veszedelmes utazó zsebtolvajt, akire gyanuja volt. Ő azonban igazolta magát, mire szabadon bocsátották. Az aradi rendőrség két detektívet küldött ezután Békéscsabára, akik most megállapították, hogy a lopást mégis *A. L.* követte el *B. Zs.* notórius zsebtolvajjal együtt. Mind a kettőt keresik.

— **Tűz.** *Grosz* Jenő aradi kereskedőnek Szabadság-tér 12. szám alatt levő pinceraktárában ma délután tűz ütött ki. A tűzoltóság eloltotta a tüzet, mielőtt az jelentékenyebb kárt okozott volna.

— **Sirok és sirkertek kiültetését** a legszebb kivitelben jutányos áron elvállalja *Scherhag Testvérek* kertészete *Orczy-utca* 26. sz. 1974

— **Tulzsufolt raktár** miatt minden a raktáron levő összes ékszeremet, arany és ezüst, valamint acél különlegességi férfi és női óráimat, láncok, gyűrűk, karperecek, valamint óriási valódi ezüst áru raktáromat u. m. tálcák, kosarak és sok száz más darabok, nemkülönben — elsőrangú nehéz tűzi ezüstölt „Chinai ezüst” áruimat beszerzési áron árusítom. A n. é. közönség szives látogatásáért esd *Weinberger* Ferenc Arad, *Andrássy-tér* 20. 1445

— **Francia likörök** legbiztosabb készítésére, — házilag — a likör aroma 1 üveg 60 fillér *Vojtek* és *Weisznl.* 171

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Feljelentett kereskedők.** Annak idején megirtuk, hogy az aradi törvényszék vádpanácsa, család büntetével vádolt *Erdős* Simon és *Pless* Alfréd ellen emelt vádiratot elutasította. Az ügyészség felfolyamodást jelentett be a határozat ellen és most — mint Nagyváradról jelentik nekünk — a tábla hozzájárult a vádpanács határozatához.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

N. I. Teljesen igaz van. Azonban, sajnos, az ilyen dolgok megakadályozására nincs paragrafus a törvényben. A pézügyigazgatóság intézkedését figyelemmel fogjuk kísérni s amint történik ez ügyben valami, nyomban közreadjuk.

N. M. Leveléből látjuk, hogy nem sokat hisz a babonában. És helyesen teszi. Mert higgye el,

nem maga forog veszélyben, hanem az a fiatal ember, aki cukrot hord önnök. Sokkal gyakoribb eset, hogy a lányok babonázzák meg a fiatal embereket, mint viszont.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Tenyészállat-díjazások. Az Aradmegyei Gazdasági Egyesület a vármegyei lótenyésztőbizottsággal és a m. kir. gazdasági felügyelőséggel karöltve, június hó 6-án Borosjenő tenyész- és szarvasmarha-díjazást és június hó 13-án Máriaradnán tenyészmarha-díjazást és június hó 20-án Kurtieson tenyész- és szarvasmarha-díjazást rendez, mely alkalommal állami pénzdíjakban a lovaknál összesen 1200 korona, a szarvasmarháknál pedig 1500 korona s ezenkívül a lovaknál állami arany- és ezüst oklevelek, a szarvasmarháknál pedig egyesületi díszoklevelek fognak kiosztásra kerülni. A díjazásokon kizárólag csak aradmegyei gazdák vehetnek részt, saját nevelésű vagy olyan állatokkal, amelyek már legalább egy év óta birtokukban vannak. Pénzdíjakban csakis kiszáradt részesülhetnek, míg a nagytenyésztők csakis oklevelekkel tüntethetők ki.

Méhészeti mozaik. Egy minden tekintetben sokatérő, érdekes munka jelent meg most „Méhészeti mozaik” címen, amelynek szerzője a méhészet terén harminc év óta dusan érdemesült Fényes Kálmán dr. aradi ügyvéd. A könyv immár negyedik kiadásban jelent meg és előszava ismerteti a műnek irodalmi jellegét és célját, tartalma pedig oly tanulságos és érdekes, hogy azt hazai irodalmunkban páratlanul nevezhetjük, sőt a külföldi irodalom sem ismer ily különleges irányú, vonzó szakművet, melyet egy méhtenyésztő, valamint az amatőrök és laikusok is egyaránt élvezettel olvashatnak. Egyik részében közölve van egyike azon francia nyelven írt szakkikkeknek, melyet Fényes Kálmán dr., a szaktudásnak a külföld egyik legelső közlönyében, a „Revue éleclique d'apiculture”-ben is közölt. A könyv Réthy Lipót kiadásában jelent meg és egy koronáért kapható.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 14.

Amig eddig általánosságban a rendellenes időjárást, különösen a szőlőre rendkívül károsnak vélték, újabban a vetésekről érkeznek kedvezőtlen hírek, amelyek a gabonaüzlet irányzatára szilárdítólólag hatnak.

A mai piacon elkelt:

3-400 mm. buza	13:80—14:20
600 mm. tengeri	6:90—7:00
Rozs	9:60—0:00
Zab	8:10—0:00
Árpa	8:00—0:00

A gabonaárak 50 kilogrammonként koronában értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, május 14.

Amerika változatlan, 10 ezer métermássa 10 fillérrel magasabb.

Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	2 órai zárlat
Tengeri májusra	7.63—7.69	7.63—7.69
Buza májusra	14.14—4.15	14.16—14.17
Buza 1909 októberre	11.96—11.97	12.03—12.09
Rozs októberre	9.44—9.45	9.52—9.53
Zab októberre	7.45—7.49	7.51—7.52

Zárul 5 órakor.

Utótőzsde üzletlen.

IDEGENEK ARADON.

— Május 14. —

Fehér Kereszt szálloda. Benedek Ede kereskedő Budapest. — Vasvári Lajos utazó Budapest. — Friedmann N. utazó Bécs. — Pollák Ferenc utazó Budapest. — Zucker Imre utazó Budapest. — Danian János utazó Bécs. — Balog Mór irodafőnök Budapest. — Öntter Lajos utazó Bécs. — Ullrich Antal utazó Bécs. — Petrovics István kereskedő Budapest. — Schön Simon utazó Budapest. — Zimányi János hadnagy Nagyszében. —

Szabó Károly utazó Budapest. — Hevesi Zsigmond utazó Budapest. — Singer Géza utazó Budapest. — Bartha Jakáb utazó Budapest. — Dávid Vilmos utazó Budapest.

Központi szálloda. Palecsik József utazó Budapest. — Pálmai Antal utazó Temesvár. — Pleszkovics Lukács dr. ügyvéd Szabadka. — Deutsch Henrik utazó Budapest. — Lázár Jenő fogtechnikus Lippa. — Holzen Miksa utazó Budapest. — Stein József utazó Budapest. — Török Zsigmond tisztviselő Gurahone.

Vass szálloda. Virágh Mihály hivatalnok M. Pécska. — Zádory Ferenc mézárás Brád. — Bernáti M. kereskedő Orosháza. — Brack Mór kereskedő Brád. — Opreán Ferenc lelkész Szerbcsanád. — Herczeg Ignác utazó Budapest. — Schvarcz Dezső utazó Budapest. — Kurtag Lajos utazó Budapest. — Schvarcz Fülöp utazó Budapest. — Jánosi Ignác utazó Budapest. — Szemere Katalin magánzónó Nagybecskerek. — Schvarcz Simon utazó Budapest.

Pannónia szálloda. Gruber Samu kereskedő Petrozsény. — Popovics Virgil lelkész Soborsin. — Lichner László kereskedő Világos. — Bakos Pálné kereskedőné Szapáriliget. — Schudernekker Mátyásné magánzónó Szapáriliget. — Freund Zsigmond kereskedő Nagylak. — Veszter Imre mérnök Budapest. — Pereschich András hivatalnok Temesvár. — Petracsek Ferenc főtanácsos Budapest.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1909. május 15-én, szombat:

1. A szórakozott. Bohózat. — 2. Szivarhulladékok feldolgozása. Természet után. — 3. A kis neb.lő. Kacagató. — 4. Viadalra szánt bikák tenyésztése. Természet után. — 5. Tancoló bucsuk. Természet után. — 6. I-kolatársnők. Humoros. — 7. A határkő. Dráma. — 8. Paprika Jancsi színház. Humoros.

9. Örök szerelem.

Irta: D. Riche. Szereplők: E. Normand, az Odeon színház tagja, Landrin, a Nouveautés tagja és Fustier k. a., a Rejane színház művésznője.

Előadások délután 6, este fél 8 és 9 órakor.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukraszda.

Előkészületben:

Az ur Jézus. Irta: Hock János.

A párisi asszony. Irta: Pekár Gyula.

NYILTTÉR.*

Biztos existencia!

Vidéki nagy városban egyedül álló teljesen bevezetett, jól jövedelmező ecet-gyár 2400 hl. consummal, családi körülmények miatt

eladó.

58 1

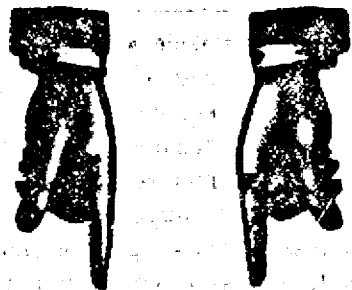
Ajánlatok „O. D. 2966” jeligére

Haasenstein és Voglerhez

(Jaulus és társához), Budapest.

Szivarka hüvelyek nagy választékban.

Megnyílt

Ingusz I. és Fia

könyvkereskedő

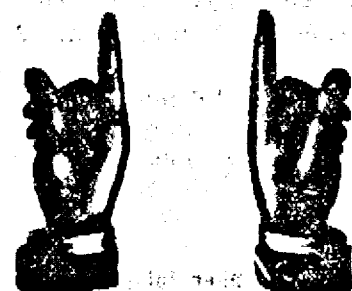
Andrássy-téri

főüzlete

Szabó Albert-ház (volt Singer Sándor helyiség.)

Fiók-üzlet

Weitzer János-utca

3 darab II hónapos nagy margolica faj

tenyészkán

eladó.

Körjegyzőségnél Fazekas Varsádon.

Kiadó üzlethelyiség.

Salacz Gyula-utcai házamban jelenleg az aradi hitelbank és takarékpénztár által bérelt **3 részből álló üzlethelyiség** ez év augusztus hó 1-ére

kiadó.

SOLYMOS JÓZSEF.

Garai Berta

női divat műtermét Eötvös-u. 12. szám földszint 1952

helyezte át.

Vidéki és helybeli rendelések pontosan eszközöltetnek.

Gyászruhák 24 órán belül készítettnek el.

Salacz-utca 3.

bor, sörsaprok és étterem

május 16-án

megnyílik.

Egy jókarban levő jégszekrény azonnal megvételre.

1 ebéd 4 tál étel 30 kr.

Abonnensek felvétetnek. 1909

UTOLSÓ HÉT!
Magy. kir. szab. osztálysorsjáték

Az 1909. május 19-én és 21-én kezdődő sorsjáték **I. osztályának** XXIV.

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

1/1 sorsjegy 12.— korona || 1/4 sorsjegy 3.— korona
1/2 " 6.— " || 1/8 " 1.50 "

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, többek közt a következő számok:

99351	99358	99364	99375	11956	11975	36051
4/4	4/4	4/4	4/4	8/8	8/8	8/8
	36060	36051	55801	55810	55824	
	8/8	8/8	8/8	8/8	8/8	

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát, az 1905. évi április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053. szám ötezer koronát és az 1906. évi

február hó 14-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott **99354. szám tízezer** koronát

nyert. Ezeket kiül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyereményeket fizettem ki.

WALLFISCH ARMIN

bank- és váltóüzlete Aradon. 1697

Alapított 1875. évben. Helybeli és megyei telefonszám 129.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

Nagy könyvtárat.

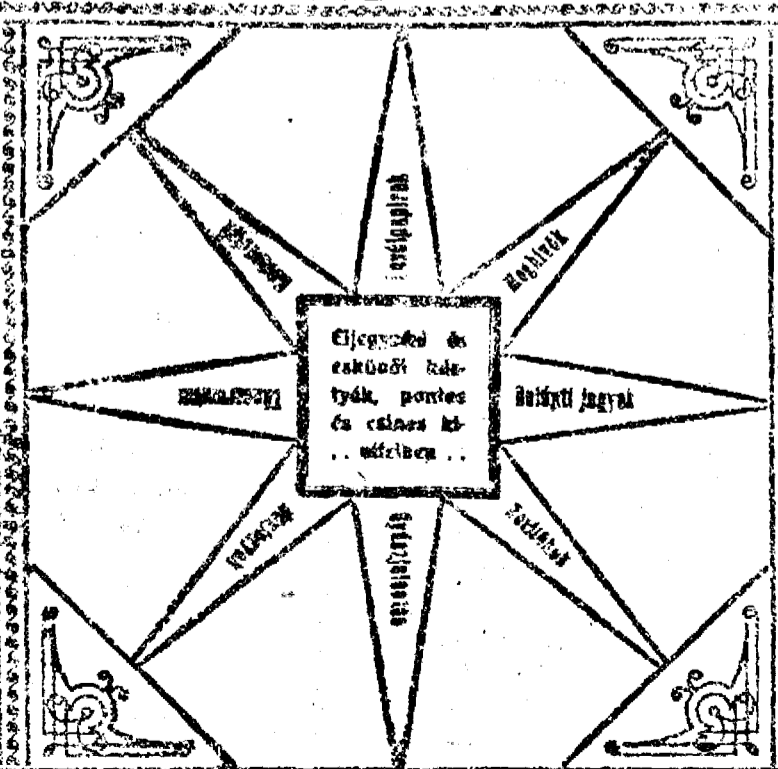
ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVNYOMDÁJA
ARADON, JÓZSEF FŐHERCZEG-UT 22. SZ.

Beta-tömörítés.

Résztve
állásának berendezési és
a mai kor igényeinek
kégszert megfelelően fel-
szerelt

NYOMDÁJAI,

fel mindenre el-
készült munkát gyorsan,
pontosan és a legma-
gobbá minél kevesebb
költséggel készíttat-
nak el.

Aradi Közlöny

a legnagyobb és legérte-
teltebb vidéki politikai
napilap.

ELTÉRZÉSI ÁRA:

Helyben:

1 évre . . . 24 korona.
1 hátra . . . 2 korona.

Külfölden:

1 évre . . . 28 korona.
1 hátra . . . 2 hav. 40 f.

Postaköltségek beálla illi.

Előfizetés . . . 100

APRO HIRDETÉSEK.

A kinek

ismeretség híján
házasárrat, nevelőre, üzletvezetőre, könyvelőre, segédre, ispánra, gazdaságra, kulcsárra, vinczellőre, kertészre,
kulcsárra, gazdasszonyra, szakácsnőre, szobaleányra, házi- vagy íródszolgára, pénzeszedőre, házmesterre, stb.-re van szüksége,

Aki

valamely állást betölteni kíván: legbiztosabban értezt, ha az

ARADI KÖZLÖNY

kis hirdetési

rovatát használja.

Bözi

Szedjél sok virágot csokorba és jól tanuld meg a Diabolót mert csütörtökön együtt mulat veled Piros néni.

Elveszett

egy arany mellű (Broche) ametyst kövekkel tegnap délelőtt 10-12 óra közt az Andrassy-tér és szabadság-szobor és onnan a Szent István-utca között. A becsületes megtaláló kéretik kellő juta om ellenében kiadóhivatalunkba átadni. 2014

Egy jó karban levő

8-10 lóerejű Puch-gyártmányu automobill jutányos áron eladó. Bővebbet Arad, Sina-u. 1b. 2012

Egy kiválóan jókarban

levő 2¹/₂ lóerejű motorkerékpár jutányos áron eladó; ugyanott egy könnyű nyári 4 üléses Stayerkocsi is kapható. Bővebbet a waggongyári portánál. 1999

Megfelelő iskolai

képzettséggel bíró, a magyar és német nyelvben föltétlen jártas fiatal irodai gyakornokot kezdő fizetéssel azonnal alkalmazunk. Saját kezűleg irt ajánlatok Butorgyár, Borosjenő címre küldendők. 2005

Választó-utca 60. sz. alatt

(Maros felől jobb kézre) egy üres telek 1000 □ területtel olcsón eladó, Bővebbet Lahner György-u. 8. sz. 1767

Vizsgalapok

legolcsóbb árban kaphatók Kerpel Izsó könyv-, papir és zeneműkereskedésében, Aradon. Ugyan-e cég vesz legmagasabb áron egész könyvtárakat. Irodai cikkek névjegyek és nyomtatványok legelőnyösebb beszerzési forrása. 262

Három szobás

lakást keresek június 15-ére vagy 1-ére, lehetőleg fürdőszobával, a belváros közelében. Ajánlatokat e lap kiadóhivatalába kérek. 1934

Használt épületfa

kitünő minőségű jutányosan eladó Hajó-utca 11. sz. 1983

Kiadó

egy nagy saroküzlethelyiség (jelölve Färber fűszerüzlet) 1910. május 1-től. Bővebbet Hunyadi-u. 1. háztulajdonosnénál. 2004

R góta fennálló

sarok koremaüzlet nyári helyiség tekepálya, villanyvilágítással más vállalat miatt azonnal átadó. Cim a kiadóhivatalban. 2007

Üzlet helyiség

berendezéssel együtt a Bockó utca és Hal-tér sarkán azonnal kiadó. Bővebbet ugyanott. 1997

Eladó magánlak

6 szoba, fürdőszoba, nagy kert. Tökölly Imre-utca (Halász-utca) 45. sz. 1870

Bérmaajándékul

r. kath. Imakönyvek, Hock János, Albay J. Tárkányi és egyéb jeles szerzőktől. Felnöttek és az ifjuság számára kaphatók: Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében. Főüzlet Andrassy-tér 16., fióküzlet Weitzer János-utca. 173

Fiatal hivatalnok,

ki magyarul, némikép románul, németül tud, jó megjelenésű, szolid, szorgalmas, az üzletszerzéshez is ért és az itteni piacon és a megyében jól van bevezetve, egyik nagy az összes ágazatokat művelő biztosító intézetnél fix fizetéssel később nyugdíjjal járó alkalmazást találhat. Előnyben részesülnek nőtlen 30-32 évnél nem idősebb és a biztosítási üzletben kissé jártas képzett urak. Írásbeli ajánlatok „Állandó alkalmazást talál” jelige alatt a lap kiadóhivatalába intézendők. 1978

Ébédkosztra

olesó árért többen felvétetnek. Ugyanott egy gyors dolgozó kötőgép féláron eladó. Cim a kiadóhivatalban. 1982

Jrodistanó,

csakis jó írással és gyakorlattal, helybeli nagykereskedés részére mielőbbi belépésre kerestetik; ajánlatok „Szorgalmas” jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők. 1986

Gyári tisztviselő

több évi gyakorlattal megfelelő állást keres, mint levelező, vagy mint raktárnok. Szives megkeresések „Törekvő” jeligére a kiadóhivatalba kéretnek. 1998

Fényképészeti cikkek.

Bármily gyártmányu fényképező gépeket előnyös részletfizetésre. Fényképészeti lencsék bármely minőségben, s az összes fényképészeti kellékek és újdonságok rendkívüli előnyárban. Bloch H. papirkereskedése és könyvnyomdája. Fényképészeti cikkek gyári raktára. Telefon 126. sz. 600 oldalas árjegyzék kívánára ingyen. Vidéki rendelésekhez részletes használati utasítás és újdonságok ismertetése lesz mellékelve. 1215

Jég

kapható háztartási célokra naponta házhoz szállítva. Petőfi-u. 7a. — Telephon 199. sz. 1292

Új jég szekrényeket

jéghasználattal együtt, havi bérletre adok. Husserl Manó jég szekrénygyáros Arad, Szt. Pál-utca 11. Telefon 348. 1524

Junius Lén

életbe lép az új bortörvény!

Bornylvántartási

könyvek

füzetek és nyomtatványok jutányos árban kaphatók

Pichler Sándor

papíros, írószer és üzleti könyv raktárban

Arad, Szabadság-tér 1.

Telefon 308. sz. 847

18919-909. szám.

Hirdetmény.

A m. kir. honvédelmi miniszteriumnak rendelete nyomán ezenel közhirre tesszük, hogy a cs. és kir. közös hadseregbeli hadapródbeli iskolákban az 1909-910. iskolai év kezdetén magyar honos ifjak részére mintegy 300 ingyenes magyar állami alapítványi, magán alapítványi és tandíjmentes hely fog betöltetni.

A részletes pályázati feltételek a városi katonai ügyosztálynál betekintheők.

Az érdeklődők a cs. és kir. hadapród iskolák bővebb ismertetésére szolgáló „Tájékoztatók”-at a honvédelmi miniszterium segédhivatali főigazgatójától díjmentesen kaphatják meg.

Arad szab. kir. város tanácsától, 1909. május hó 1.

A városi tanács.

2635-1909. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat.

A világi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhirre teszi, hogy az aradi polgári takarékpénztár r. t. végrehajtónak és a csatlakozó Braun Vilmos és Steiner Adolf gyulai illetve aradi cégeknek Petkuc Illés végrehajtást szenvedő elleni 570 korona, 150 korona 50 fillér és 57 korona 49 fillér és járuléka iránti végrehajtási ügyében az árverést elrendelte, az aradi kir. törvényszék illetve a világi kir. járásbíró területén levő Pankota község határában fekvő és a pankotai 2099. sz. jkvi A. I. 1 sor 523. hrsz. ház és beltelekre 890 korona mint ezennel megállapított kikiáltási árban és hogy a fentebb megjelölt ingatlan 1909. évi június hó 14-ik napján délelőtt 9 órakor Pankota község házában megtartandó nyilvános árverésen megállapított kikiáltási ár $\frac{2}{3}$ -án alul eladatni nem fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át bánatpenzül készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 3338. sz. a. kelt igazságügyministeriumi rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. § értelmében a bánatpenznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni, az árverési vévő tartozik nyomoan a bánatpenzt a vetelár 10%-ig kiegészíteni.

A világi kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.

Világoson, 1909. évi április hó 22-én.

Povolni,

2009

kir. járásbíró.

1365-1909. k. ü. sz.

Hirdetmény.

A cs. és kir. 33. gyalogezred állományába tartozó tartalékos katonák, akik saját kerékpárjukkal bevonulni óhajának, ebbeli óhajukat a katonai ügyosztálynál f. évi június hó 16-ig jelentésük be.

Megjegyzendő, hogy a fegyvergyakorlat tartama alatt napi 2 korona koptatási díjban részesülnek.

Arad szab. kir. város katonai ügyosztálya.

Megnyilt az új „verseny áruház” Asztalos Sándor-u. 10. alatt

hol csődtömegekből vett áruk u. m.

napernyők, gallérok, kézelők, harisnyák, blouzselymek, fiu-,leányruhák, kötények állandóan legolcsóbb áron kaphatók. Keressük azért okvetlen fel a versenybazárt. — Szives pártfogásért esedezik

2010

WESSEL T.